Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Ера 16 ОКТЯБРЬ № 83 (2292) 1958 шу

Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Нохч-ГIалгIай республикан къахьегамхой, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 41-шу дизара а ССКП XXI-ча съезда а сийна тIаийца декхараш толамца кхоачашдергда вай!

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитетага

Оаха, советски театральни искусстван болхлоша-актераша, драматургаша, режиссераша, критикаша Ерригсоюзни театральни конференце хьа а гулденна Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета цIенача дег тIара баркал оал.

Советски театра болхлошка ССКП Центральни Комитето дайта моаршал — вай гарггарча Коммунистически партес дог ураоттадеш Советски искусствах цо хIара ший произведенеца, хIара сценически образаца эггара сийрдагIча коммунистически идеалашта, халкъа ираз бахьан лоаттабеча къовсаманна гIулакх дергдолаш цIаькха а еш йола йоакхо я. Хадданза Центральни Комитето беча цу теркамо советски театранна а, драматургена а, тхоах хIаранена а керда низаш чудоссаду советски халкъа вахаро, цо кIаьд ца луш коммунизм бахьан лоаттабеча къовсамо хьалхашка увттаду декхараш кхоачашдарна.

Советски Союза Коммунистически партен XXI съездо ювцаргйолча коммунизм хьаяра сийлахь-йоккхача программас вай мохк экономически чIоагIа хиларна а духовни дегIабарна а кердача лагIа тIа боаккх.

Партес хьалхайоаха сийлахь-йоккха а тIа-тIа кхоачашъе безам боагIаш а йола планаш кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабар хIара советски сага гIулакх да. Къахьегарца вахар хьадеш партес беш болча дукхача тайпарча идеологически балхо гIо деш дегIавоагIа керда саг ший кердача кхетамца. ХIанзара наьха оамал — из да наьха тIаккхери лаккхеро дагалаьцари чулоацилга, из да сина рузкъа, дегIах доахкача гIулакхий хозал, деча хIаман тIехь дог ураоттар, моастагIал мел долчунца, коммунизм хьалъярна новкъарло мел ечунца цIаккха а товрг ца хилар. Драмани сценани образашца из оамал тайп-тайпара а къаьгта а дIахьокхар тха декхар хинна ца Iеш, оаха де лаьрхIар а дега а синна а эшар а да.

Советски драматургаша, театра болхлоша, критикаша кхетаду вай дахача сийлахь-йоккхача заман керттера тема — хIанзара тема — дIайовзийтарца мара художественни творчество халкъа вахарца оаха кхы а айхагIа ювзаргйоацилга. ХIанзарча темаца болх баро хIара художника идеяш художественни средсташи дIаьхьегIа хулийт.

Идеологен хьакъехьарча партен соцамаша исторически XX съезда решенеша, искусстван деятелашца партен кулгалхой вIашагIбеттабаларо а къамаьлаш даро а, «Халкъа вахарца литература а искусство а айхагIа дувзара тIехьа» долча партийни документо белгалдаьхар советски искусство дукхача шерашка дегIаяра наькъаш. Тхона дезаш да: хIанзарча ханна таргагIа, художественни творчествон чухь дукхагIа а майрагIа а хIама лаха- — аьнна дола партен тIахьехамаш. Тхона беза советски художника идейни кхетам къаьгган цIенеи цхьаккха а индивидуалистически ревизионистски Iоаткъамо цун уйла бIехъергйоацаш, советски искусство тешам боллаш социалистически реализман наькъ тIа гIоргйолаш партес еш йола йоакхо.

Советски искусствон беррига деятелаш юкъарча идейно-эстетически платформаца вIашагIтохаш социалистически реализмо шерра никъ хьабелл творчески инициатива гучаяккхарна художественни формай, жанрий, стилий дуккхача тайпашта, шоаш тешаш хиларца, дего дIадехарах халкъанна гIулакх деча художникий мукъа а дог ураоттадеш а йолча творчествона.

Коммунистически партен XX-гIа съезд хинначул тIехьагIа театральни гIулакх вIашагIдолларна лоархIам болаш хувцамаш хиннад: театрашта доал дарна децентрализаци яр; репертуар харжарна царна шоашта мукъа балар; художественни советий лоархIам лакхбар, творчески составанна тарификаци яр — цу дерригнеша а дика гIо дир советски театранна.

ТIехьарча шерашка лоархIам болаш шеръеннай дунен мехкашта юкъера советски театри влияни. Кхыча мехкашкарча сценаш тIа дукхагIа хьокх советски пьесаш, дуккхачар къоабалдеш да вай театральни коллективай гастролий толамаш.

Вай советски театро доккхий толамаш даьха дале а, хIанз а халкъа хьалхашка де дезаш дукха да цун, цун репертуарашта юкъе кIезига я болхлой классан сийлахь-боккхача, хIама деча къахьегамах лаьца, вай кагирхой турпален гIулакхех, колхозшкарча къахьегамхоех дунен тIа эггара хьалха латтача вай Iилмахи культурахи йола произведенеш.

Оаха, советски театральни искусстван болхлоша, Ерригсоюзни театральни конференцен трибуна тIара вай гаргарча Коммунистически партена а цун Ленински Центральни Комитетанна а тешам лу советски сага гIулакхаш а цунна карагIдаьннараш а нийса а къаьгга а дIахьокхаш йола произведенеш язъярна тхоай деррига творчески низаш дIалург хилар.

Оаха тхоай деррига низаш а творчески инициатива а дIалургья пайданегIа дола хIама майрра хьалахарна сийлахь-доккхача гIулакхашца кIаьхий йолча хIанзарча ханара идеяш а образаш а сцена тIа маярра дIахьокхарна.

Оаха теркам тIабохийтаргба вай талант йолча кагирхошта: драматургашта, режиссерашта актерашта, художникашта, царна новкъостал дергда керда боккхий мастераш хила. Юкъарча низаца, айденнача дегаца къахьегарца вай гарггарча партен тIахьехамо дог гIоздаккхарца, оаха, дуккхача къамий советски искусстван болхлоша, низ болча вай халкъанна йоаггIаш йола, коммунизмага йоалача вай обществон историн чухь сийлахь-боккхача творчески хувцамий художественни памятникаш хинна юсаргйола, керда произведенеш хьаергья.

Яхийла хьаькъал дола вай Коммунистически парти!

Яхийла Советски Союза Коммунистически партен Ленински Центральни Комитет!

Дахалда вай турпален советски халкъ — Коммунистически общество хьалъер, берригача наьха ираз, вай дунен тIа машар бахьан къовсам лоаттабер!

Театрий болхлой, драматургий, театральни критикай Ерригсоюзни конференци.

ССКП XXI съезда сийна

«Надтеречни» совхоза 3-ча отделенен къахьегамхой партен аргIан йоацача XXI съезда сийна социалистически яхье а этта къахьегаш ба. ХIанзалехьа 300 совгIа гектар хьажкIаш чуийца баьннаб уж. Паччахьалкхенна дIаеннай 800 центнер совгIа.

Комбайнашца хьажкIаш хьокхаш дика болх беш ба комбайнераш Актулаев Вахеи Тутаев Рамазани. Нормах бархI гектар йоагIача дийнахьа 10—12 гектар хьокх цар хIаране.

ХьажкIаш чуэцарца цхьана гуйрийна ялат дIадувш латт отделене. Аьхаи макха баьккхаи кийчдаьд 2300 гектар совгIа лаьтта, хIаьта цунах 1400 гектара тIа ялат дIадийна даьннад. Къаьстта дика ду уж балхаш трактористаша Магомадов Лукъманеи Солтабиев Юсупеи — 150—160 процент кхоачашъю цар хIаране балха нормаш.

МУРАТОВ.

ВЛКСМ 40 шу дизара сийна из ха дагалоацаш йола геза медаль арахийцай Ленинаградерча Монетни коа, (автор — московски скульптор В. М. Акимушкин).

СУРТАШ ТIА: 1. Медала хьалхашкара оагIув. 2. Медала тIехьашкара оагIув.

ССКП обкомеи Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советеи

Республике „Бешамий месячник“ дIадахьарах

ССКП обкома бюроси НГIАССР-а Министрий Советои соцам баьб 1958 шера октябре денз 10 ноябре кхаччалца республике «Бешамий месячник» дIадахьа.

Юрта боахама Министерство (нов. Андреев) кхачан промышленностан управлени (нов. Семенец), чхьагIара-коньячни трест (нов. Корецкий), партен райкомаш, райисполкомаш, совхозий директораш, колхозий правленеш декхарийла я:

турахьа сомийн комсийн бешамаш дIайогIара, йолаш йолчарна ремонт яра план а, сомийн комсийн бешамашта гуйран-Iана замана гIулакх дара балхий дукхал а, хIаьта дIайогIа материалаш кийчъяреи эцареи план а пхи ди далалехьа хIара колхозагеи совхозагеи дIакхачийта; дIайогIа материали комсий гаьнаши совхозашкара, питомникашкара, колхозашкара республикан арахьа дIакхухьийтилга а хIаьта питомникашкара дIайогIа материал хьахецара план шоай лоIамах хувцилга а соцаде;

итт ди далалехьа сомийн комсийн бешамий бригадаш квалифицированни, сомийн комсийн бешамашкара болх безаш йолча кадраех вIашагIтоха, бригадана юкъе масса хана цхьа болхлой хургбола а, хIаьта уж бригадаш кхыча балхашка ухийтаргйоаца а хьалаш Iалашде;

кхы тIехьа ца доаккхаш плантаж ахареи планировка яреи балхаш чакхдаха, колхозашка, совхозашка, МТС-ашка РТС-шка йолча техниках бизза пайда эцилга Iалашде, йоацаш йола бешамий инвентарь а, сомийн комсийн бешамашта гуйран-Iана а Iан-бIаьсти а гIулакх дарна мел эш ядохимикаташ а Iалашъе.

Школкашка ягIа комсий гаьнаш укх шера дIайогIа мегаргйолаш стандартах ца хиларах колхозаштеи, совхозаштеи, питомникаштеи могадаьд стандартах йоаца комсий гаьнаш школкашка цхьаькха шера йита а, хIаьта царех 1959 шера комсашта ремонт ярна пайда эца а.

Юрта боахама Министерство, кхачан промышленностан управлени, совнархоза чхьатIара-коньячни трест, партен райкомаш, райисполкомаш, совхозий директораш, колхозий правленеш декхарийла я мероприятеш кийч а яь, цхьан-шин шера сомийн комсийн бешамаш нийлхъенача гаьнаш дIаегIа яха.

Комсий бешамаш дIайогIара балхаш а, укх шера гуйран балхаш а дукха хиларах чхьагIара-коньячни треста совхозашка болхлой ца тоъар бахьан долаш совнархоз (нов. Евсеенко) декхарийла я октябре а, ноябре а кхы дIахойодача хана а совхозаш болхлошца Iалашъяра дош къоастаде, цудухьа совхозашка нах чубаха цIенош 1958 шера 1 ноябре кхачалехьа хьалдаь даха а.

Респотребсоюз (нов. Стерленко) декхарийла я юртий районашка торгови сетага гIолла бешамий инвентарь а (секатораш, ножовкаш, бешамий белаш, кхыйола инвентарь а), хIаьта ядохимикаташ а дIаяхьа.

Партен горкомаш, райкомаш, первични партийни организацеш, горисполкомаш, райисполкомаш, юртийн поселкайн Советаш, учрежденеи предприятейи кулгалхой декхарийла ба «Бешамий месячник» долча хана городийн юртийн улицаш, майдаш, больницаш, школайн предприятейн ковнаш, колхозийн, совхозийн, МТС-ийн, РТС-ийн центральни усадьбаш, колхозникийн совхозийн, машинно-тракторнийн, ремонтно-техническийн станцей болхлой коара бешамаш гаьнаш а йогIаш хозъяра балхаш шерра доаржаде.

Горзеленстрой (нов. Микос), МВД (нов. Дроздов) декхарийла яьй г. Грозне сомийн хозачеи гаьний дIайогIа материал нахага йохкар Iалашде.

Комсомола обком декхарийла я «Бешамий месячник» дIадахьарца комсомольцашеи союзе боацача кагирхошеи хьинаре дакъа лоацилга вIашагIдолла.

Сомийн комсийн бешамаш лелаярна дикагIа толамаш даьхачарна лаьрхIа я «Лучший садовод и виноградарь ЧИАССР» яха наькха тIа йоаллаю знак. Республикан юрта боахама Министерствонна тIадиллад пхи ди далалехьа сомийн комсийн бешамаш лелаеча дикагIа болча болхлошта наькха тIа йоаллаю знак яларах йола положени, из ювцаш дола йоазуви цун эскизи кийчъе, хIаьта цу хьакъехьа ССКП обкома бюро предложени е а.

Партен райкомаш, первични партийни организацеш декхарийла я сомийн комсийн бешамаш ханнахьеи дикеи дIайогIара, йолаш йолча бешамашта гIулакх дара социалистически яхь йоаржае.

«Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало» газетий редакцеш районни газеташ, радиокомитет декхарийла я сомийн комсийн бешамаш дIайогIара а лелаяра а хьакъехьа лаьца йола социалистически яхь шерра ювцилга вIашагIдолла.

ССКП обкоме

Урус-Мартановски районерча совхозаша хьажкIаш чуэцарахи уж паччахьалкхенна дIаяларахи

ССКП обкома бюрос белгалдаьккхар, Урус-Мартановски районерча совхозаша хьажкIаш чуэцилгеи уж паччахьалкхенна дIалулгеи мела а вIаштIехьа ца доаккхаш а леладеш хилар. 3286 гектар хьажкIех чуийцар 740 гектар е 23 процент мара яц, царех Красноармейски совхозе 20,5 проценти Предгорни совхозе 27 проценти йолаш.

Ялат чуэцача кIезига болх байт хьажкIий комбайнашка. Масала, Красноармейски совхоза 14 комбайнах ремонт а яь, болх беш яраш ялх мара яц. ДукхагIа болча комбайнераша шоай балха норма кхоачашъяц, чуэцаш йола хьажкIаш Iоухийташ йоаю, хIаьта комбайнашта тIехьа Iолега хьажкIаш хьалохьаелга вIаштIехьа даьккхадац. Цул совгIа кулгашца хьажкIаш хьайоахилга шерра дIадоаржадаьдац.

Паччахьалкхенна хьажкIаш дIалулга во вIаштIехьа даьккха да. ДIаенна хьажкIаш ерригаш а 108 тонн е заданех йоагIарех 7 процент мара яц. ХьажкIаш 33—35 процент тIаьда йоллашехьа а, уж йокъаелга вIаштIехьа даьккхадац. Хьийкъа хьажкIаш лораярна тIехьа къовсам кхоачамболаш лоаттабац. ХьажкIаш чуэцача болхлошта хила деза культурни-вахара хьал оттадаьдац. Наха юкъе беш бола кхетама болх а хьажкIаш чуэцеи уж паччахьалкхенна дIаялеи аьнна оттаяь социалистически яхь а во дIайоаржаяь я. Уж деррига кхоачамбоацараш шоашта гушшехьа а, ССКП обкомо шоашка аьнначох де доагIар данзар партен райкомои райисполкомои, хьажкIаш чуэцилгеи уж паччахьалкхенна дIалулгеи мела а леладу цар.

ССКП обкома бюрос ший соцама тIа белгалдаьккхар хьажкIаш чуэцилгеи уж паччахьалкхенна дIалулгеи вIаштIехьа доаккхаш партен Урус-Мартановски райкомои (секретарь нов. Васильков) райисполкомои (председатель нов. Эрбиев) бу болх кхоачамбоацаш хилар, партен райкома бюро, райисполком, совхозий директораш хьажкIаш чуэцареи уж паччахьалкхенна дIаялареи гIулакхаш низ тIа а бахийта хьдда дIадоладе декхарийла а бир.

Из гIулакх чакхдаккха лерхIаш районе болх бе могаргдолаш бола баха нах хьажкIаш хьайоахача балха юкъе оза беза, совхозий болхлошта юкъе социалистически яхь йоаржае еза, царех хIара саго балха норма кхоачаш а тIехкхоачаш а ергйолаш болх вIаштIехьа баккха а беза. ХьажкIаш чуэца еза звеноштца, хIаьта звеноштца хIара сага ше-шийна дIабала беза болх, болх бе цар материальни безам хургбола принцип бокъонца дIа а хьош.

ХьажкIаш чуэцаш йола еррига машинаш ремонт яь тоа а яь, болх байта беза, хIара агрегато дийнахьа норма йоаккхаргйолаш гIулакх вIаштIехьа даккха деза. ХьажкIаш чуэццашехьа а комбайнашта тIехьа Iолега хьажкIаш хьалохьае а гIадамаш чуэца а деза.

Партен Урус-Мартановски райкомаи райисполкомаи, совхозий директораштеи тIадиллад дIае фуна йийнача хьажкIий участкашта дIаювча хьажкIий дикагIа долча гибридни сортай дIае а страховой а фондаш ярна, уж лораярна къаьстта уйла тIаяхийта. Районерча совхозашка чуэцаш йола хьажкIаш лежкъаеш моттигаш нийсъяларах, из ла йиш йоаца хIама а лерхIаш ССКП обкома бюрос партен райкоми райисполкоми декхарийла йир цу зулманца хьаьдда къовсам лоаттабе, чуэцаш йола хьажкIаш лежкъаераш цIенхоштта бехктокхаме оза.

ХьажкIаш чуэцача этта из во хьал тоа а дергда, хьажкIаш паччахьалкхенна дIаялар 25 октябре, хIаьта уж чуэцилга 1 ноябрь тIакхоаччаш чакхдоаккхаргда аьнна партен райкома секретара нов. Васильковси райисполкома председатела нов. Эрбиевси енна заявлени теркам а беш тIаийцар.

Складий помещенеш бокъонца порядок оттаеш кийчъе а хьажкIаш, гидуаргаш, судански баьца фу, кхыйола культураш хадданза хьаэцилга вIаштIехьа даккха а, ялат дIаийдеча пункташка машинаш сайца латтилга дIадаккха а, йолаш мел йолча зерносушилкаша дийнахьа - бус ца хаддаш болх белга вIаштIехьа даккха а тIадиллар ССКП обкома бюрос НГIАССР-а ялата продуктай управленен начальника нов. Смехновна.

Районерча къахьегамхой къахьега дикагIа безам оттийта, хьажкIаш шоай ханнахьа чуийца яха а уж паччахьалкхенна дIаяла а социалистически яхь оттае партен райкоми, райисполкоми, совхозий, парторганизацей секретараш декхарийла бир ССКП обкома бюрос.

БархI эшелон доагам планал совгIа

Орден лелаеча Грозненски нефтеперерабатывающи завода 3-ча участкан коллективо планал совгIа бархI эшелон мехкдаьттан продукташ еннай мехка укх шера.

XXI партийни съезда сийна 5 состав продукци кхы а кийчъе лаьрхIад завода болхлоша. Царех 2 эзар тонн Октябрьски Социалистически революцен 41 шу дузача денга кийчъе лаьрхIад цар.

ТIаийца декхараш кхоачашде гIерташ, безамца, хьинар совдоаккхаш балхаш деш ба уж. Бедалах эггара дукхагIа мегаргйола продукци хьакъоастаеш дола гIулакхаш даьд операторашa Бутовси Щировси. Цар баьча балхо массехк тонн лакхдаьд сменах продукци арахецар.

Установке болх беча операторашеи операторий помощникашеи керда рационализаторски предложенеш тел. Алексей Лазаревс еннача предложенех баьлар дикка пайда. Установкера даим кулгий низаца дIакхухьаш хинна мазут дIакхахьа хIанз автоматизаци яьй.

Дика рационализаторски предложени еннай оператора Бутовс а. Фаттена фракцен анализаш а яь, бедалах продукт хьакъоастаю моттиг кIезиг-дукха лакхехьа яьккхар цо. Из бахьан долаш фаттен бедалах хьакъоастадар чIоагIа лакхденнад.

Установкан схеме чоалхане йоацаш юха тоаярах паровой насос мукъаяккха йиш хилар. Цо торо хилийтар эзараш сом ахча кходе.

Установканна профилактически ремонт еча ханачухь коллективо 10 рационализаторски предложени еннай.

XXI партсъезда сийна тIайца декхараш кхоачащдеш 1500 тонн продукци яьккхай Борис Мельников начальник волча установкан коллективо.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Комсомольцаш болча

XXI партсъезда сийна доккхий декхараш тIа а ийца уж кхоачашдеш ба Первомайски Леспромхоза къахьегамхой. 1959 шу хьатIакхачалехьа планал совгIа 3 эзар кубометр хьу кийчъе а 700 кубометр хьунах херх хьакха а дош деннад цар.

Леспромхозе болх беш дуккха комсомольцаш ба. Цар балха раьза ва цигарча комсомольски организацен секретарь Рябов Валентин. Из ва сомо дегI а долаш, безаме, кадай зIамига саг. Дукха ха яц Львовский хьун институте дийша а ваьнна из цига вена. Дика лелабу къонача инженеро ший болх. Хозача гIулакхашца дIавовзийтав цо ше Леспромхозе.

— Тха организаце мел бола комсомольцаш болх беш ба, — йоах Валентина, — хIаьта во болх беш цхьаккха а вац царех. Сменах йоагIа нормаш 200—250 процент кхоачашъеш ба подъемщикаш Виктор Мишини Виктор Земляченкои. Иштта дика болх бу крановщика Георгий Дашенкос а. Машинаш тIа хьу тIа йотташ 150—200 процент кхоачашъю цо норма. Херх хьакха нийсъяь хьу заводе дIакхухьаш ва шофер — комсомолец Слесарев Петро. Цун балха хьокхам массаза а 250—300 процент ба.

Укх шера 1500 кубометр хьу хьунчура ара яккха, дош деннад шофераша Полынскеи, В. Семенковси, И. Машхоевси, М. Машхоевси.

С. ЧАХКИЕВ.

Мехкдаьттеи гази планал совгIа

XXI партийни съезда сийна доккхий толамаш доах МагIалбикерча нефтепромыслай къахьегамхоша. «Малгобекнефта» ерригача управлене лаьрхIача мехкдаьтта даккхара план 106,6 проценти газ яккхара план 124 проценти кхоачашъяьй.

1958 шера планал совгIа 13 эзар тонн коача доагами 700 эзар кубометр мехкдаьттан гази яьккхай цу управленен коллективо.

Халкъий культуран вахара лоархIамера этап

Азени Африкани мехкашкарча писателий конференцес ший болх йистебаьккхаб

Ташкент. 13 октябре. (ТАСС). Азени Африкани мехкашкарча писателий конференцес тахан йистебаьккхаб ший болх. Конференци йистейоаллаш хиннача заседане цига гулбеннарашка дегтIара моаршал а луш къамаьл дир Германски демократически республикан писатела Геральд Хаузереи чехословацки писатела Ян Дрдаи.

ЧIоагIа раьза а хинна тIаийцар конференцес дерригача дунен писателашка даь кхайкарал.

Кхайкарал тIа белгалдаьккха да, шоай литератураши халкъий вахари тоалург хиларах а дунен тIарча дерригача мехкашкарча халкъашта юкъера машари доттагIали чIоагIлургхиларах а дог тийша болаш Азени Африкани мехкашкара писателаш Ташкенте вIашагIкхийтта хилар. Литературан гIулакх цахаддаш халкъий вахарца дувзаденна хиларах, халкъий кортамукъаленца, шоай лоIаме хиларца, суверенитетаца мара литература бокъонца тоадала йиш йолаш ца хиларах, колониализми, расизми дIа а яьккха литературан творчество йизза дегIайоалаярах дог тийша хиларца вIашагIкхийттаб уж. Оаха, йоах кхайкарал тIа, белгалдоакх Iоткъама кIал латташ, майра къовсам лелабераш тхоашта безаш хилар, хIаьта цу халкъашта тхоаш тIехьа хург хилар а кхайкаду оаха.

Тхо, писателаш, дага да дунен дерригача мехкашцара, царца малхбузехьара мехкаш а долаш, культуран бувзам чIоагIбе, бакъда, тхо духьал да лакхереи лохереи, малхбоалехьареи малхбузехьареи яхаш культура екъаш хилара, цудухьа оаха чIоагIбергба ерригача культурай бувзам дерригача дунен хоза культура ший метте юсаргйолаш. Империалисташеи, колониалисташеи тхона юкъера барт эгIабе гIерташ, тха мугIараш толхаде гIерташ леладу гIулакхаш оаха дохадергда, хIаьта тхоай цхьоагIо, тхоай юкъара уйлаш, юкъара гIулакхаш бакъ а ду оаха. Оаха тIахьех шо, дерригача дунен писателаш, бIарччача халкъашта а цхьацца болча наха а Iоткъам беш леладеча гIулакхаштеи, колониализманеи, эксплуатаценеи, нийсхо йоацаш леладеча гIулакхаштеи духьал довла. Оаха тIахьех шо сага дикагIа дола гIулакхаши, кортамукъалеи, тха дерригача халкъийн кхыча мехкашкарча халкъийн вахар-тIехье тоалург хилара тешами дIакхайкабе.

Вай, писателаш—халкъий эхь-юхь да. Вайна тIалатт вай ханарча наьха вахара а гIулакхий а меттел хургйолча тIехьен вахара а гIулакхий а бехктокхам. Цудухьа оаха тIахьех шо боккхийчар кхетам толхабеш долча, вай берий дегаш дохадеш долча зуламани моастагIлени литературана духьал къовсам лоаттабе.

Оаха тIахьех шо тхоца бакъдари, хознеи, мукъали, нийсхои лохаш хьалха даха; цо вIаштIехьадоалийтаргда вайна халкъа вахарца дувзаденна дола, лаьттан букъ тIа кхетами бакъдари котдалийтар духьа халкъо лоаттабеча къовсама гIо де могаргдола литература хьакхолла.

Цхьа барт а болаш тIаэц Азени Африкани мехкий писателий массаз йола бюро вIашагIтохара предложени. Конференцес оттаду бюро хургйола моттиг Цейлон хийла аьнна. Массаз йолча бюрона могадаьд шиъ регионални центр вIашагIйолла — Азеи Африкеи. Конференцес баркал а оалаш тIаэц.

ОАР-а писателий делегацес хIанз хургйола Азени Африкани мехкий писателий конференци шоайцига вIашагIтоха аьнна яь предложени; оттадаьд из конференци 1960 шера Каире вIашагIтоха аьнна.

Конференцен итогашта хетадаь къамаьлаш дир Гана викало Эфуа Теодора Сатерлэнда а пакистански писатело Хафиз Джаландджаре а.

Конференци дIакъовлаш юххера къамаьл дир Шараф Рашидовс. Цо йоах:

— Вай дIайийнай халкъий доттагIлен, цхьана къахьегара сийлахь-йоккха идеяш йоккхача шин континента халкъий традиционни литературнии культурнии бувзамий дикача лаьттан тIа. Из лаьтта хьаьндаьд вай, хIаьта вай дегай йIовхалцеи сердалцеи дIоах а даьд, сийрда а даьхад вай дIайийнача идеех тохаргдола зIиргаш. Шеко яц, вай конференцен сом Азени Африкани мехкашка литератураши культураши дIахо тоаялар хургболгах.

Вай болх безаме, пайдане болаш, доггIоздоаккхаш, конференци дIахьолга толамца Iалашдаь лерхIа бокъо йолаш да вай. Цхьа барт а болаш массане тIаийца кхайкарал—дунен халкъашта юкъе боккха лоархIам бола, хьаькъалца а нийсхонца а оттадаь документ да. Азени Африкани халкъаша шоай писателаш Ташкентерча конференце бохийташ доккхий гIулакхаш тIадехкар царна. Дика а хеташ, доаккхал а деш, гIад а даха ала йиш йолаш да вай уж гIулакхаш оаха кхоачашдаьд аьнна, конференце вай баь беррига болх вай халкъашта дага латта дикагIа дараш. цар доахаш дола даькъала гIулакхаш дувцаш хилар аьнна.

Дерригача мехкий а къамий а нах машар безаш, кортамукъал хилар а шоаш шоашта доал дар а дезаш хиларах дола сийлахь-доккха бакъдар кхы а кердагIча низаца котдаьлар конференце, йоах дIахо Рашидов Шарафа. Духхьал цу сийлахь-йоккхача уйланца хьахилар вай цхьоагIо, дувцар вIаши кхетадарна эша дика ло а беллар цо, вай барг-цхьоагIо чIоагI а йир.

Конференцес новкъостал дир вай вIаши довза а дувцар вIаши кхетаде а. Укхаза вайна дукха доттагIий а байзар, цунца дIаьхий а хилар, хIана аьлча, вай ХIиндий доттагIий кицо яхачох, «доттагIий дукхагIа бар вIаьхегIа ва».

Малхбоалерча халкъашта вахаро бIаргадайтар кортамукъал а ираз а шоаш хьатIа доагIаш ца хилар, уж бахьан къовсам лоаттабе безилга. Цу дерригача халкъий къовсаме писателаша шоай цIи массаз а ше долча хIаманца а лакха лоаттаяр, цар доккхача дешо наьха дегаш айдар, наха деггIоз яр, шоай низах уж тешача бахар цIаькхаз а лов-кха цIенча деггIара.

Рашидов Шарафа конференце баьхкарашкара дийхар цар шоаш викалаш баь бахкийтача халкъашка доттагIлен уйлаш, вежарий безам, дега чура уж лоархIаш хилар дIакхайкадар.

Азени Африкани мехкий писателий конференци дIакъовлар хьакхайкаду.

(ТАСС).

Ташкент. Азени Африкани мехкий писателий конференци.

Сурта тIа: Ганера писательница Теодора Эфуа (аьрдехьара хьалхара яр) конференце баьхкача наха юкъе.

Б. ФАМИЧЕВА фото.

ТАСС фотохроника.

СССР ПРОМЫШЛЕННОСТО 1958 ШЕРА III КВАРТАЛЕ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ БОЛА

СССР Министрий Советерча Центральни Статистически Управленен хоам

1958 шера III квартале валовой продукци арахецара план 102 процент кхоачашъяьй СССР промышленносто, 1958 шера ийс бетта план 103 процент кхоачашъяьй. Промышленни производстван объем, 1958 шера ийс бетта, дахача шера цу хана хинначул 10 процент лакхъеннай.

Валовой продукци арахецареи, иштта промышленни продукцен керттера тайпаш арахецареи ийс бетта план кхоачаш а тIехкхоачаш а яьй ерригача Союзни республикаша. Ийс бетта план кхоачаш а тIехкхоачаш а яьй Камчатскии, Карагандинскии, Бухарскии, Кара-Калпакскии, Самаркандскии, Ферганскии совнархозашкара дIайикхача ерригача а халкъа боахаман Советаша.

Паччахьалкхен промышленноста цхьайолча отраслеша валовой продукци арахецара план кхоачашъяр белгалдоакх укх тайпарча бакъдарашца:

	1958 шера ийс бетта (процентах), 1957 шерарча цу ханаца нийсйича
Iаьржаеи бос болеи металлурги	109
Доагамеи энергетически промышленность	110
Машиностроении металлообработкеи	114
Химическии хьамчаи промышленность	112
ГIишлоний материалий промышленность	125
Хьунеи, каьхатеи, дахчан балхийи промышленность	110
Ейга промышленность	106
Кхачан промышленность	104

Промышленни продуцен керттера тайпаш 1958 шера ийс бетта арахецар белгалдоакх укх тайпарча бакъдараша:

	1958 ш. ийс бетта арахийцар	1958 ш. ийс бетта (процентех), 1957 ш. цу ханаца нийсдича
Чон — миллион тонн	29,1	106
Болат — миллион тонн	40,8	108
Прокат — миллион тонн	31,9	108
Болата турбаш — миллион тонн	3,4	108
Кокс — миллион тонн	37,8	105
Аьшка руда — миллион тонн	66,1	105
КIор — миллион тонн	371	108
Мехкдаьтта — миллион тонн	83,4	116
Лаьттанна кIал йоалла газ—миллиард кубически метр	19,9	157
Электроэнерги (районий электростанцейи блокстанцейи) — миллиард киловатт-сахьат	145	135
Минеральни удобренеш — миллион тонн	9,2	107
Кальцинированни сода — миллион тонн	1,3	106
Серни кислота — миллион тонн	3,5	105
Автомобилий покрышкаш—миллион	10,6	113
100 киловаттал тIех низ бола электродвигателаш — эзар	11,9	113
Металл тедаш йола станокаш—эзар	105	103
Автомобилаш — эзар	384	103
Тракторащ — эзар (физически единицаш)	165	109
Тракторий нохараш — эзар	118	130
Тракторий косилка — эзар	54,5	174
Магистральни тепловозаш	494	187
Магистральни электровозаш	265	135
Магистральни грузовой вагонаш—эзар	30,5	109
ГIирсий хьу хьунашкара араяккхар (колхозашеи кагийча лесозаготовителашеи яьккхар йоацаш) — миллион кубически метр	163	107
Цемент — миллион тонн	24,4	115
Шифер — миллиард условни Iаькъа	1,8	110
ВIашагIъехка аьшкабетона конструкцеши оатхалаши—миллион кубически метр	13	137
Корий кизга—миллион квадратни метр	98	112
Искусственнии синтетически волокно—эзар тонн	122	113
КIадаш — миллиард метр	4,3	104
Зипаш — миллион метр	225	107
Льняной кIадаш—миллион метр	358	114
Даьреш — миллион метр	633	105
Телатах баь когий гIирс—миллион пара	263	112
Мотоциклаши мотороллераши—эзар	293	119
Массе а тайпара сахьаташ—миллион	18,4	104
Радиоприемникаш — миллион	2,9	110
Телевизораш — эзар	711	138
ЦIагIа лелаю холодильникаш—эзар	265	118
Каьхат — миллион тонн	1,7	106
Шекар-песок — миллион тонн	2,3	139
Дулх (колхозаша а бахача наха а дьаккхари давальчески бедали доацаш) — миллион тонн	1,7	110
Чкъаьрий (совнархозийи моттигерча Советийи промышленносте гIолла) — миллион тонн	2,3	104
Консерваш (совнархозийи моттигерча Советийи промышленносте гIолла)— миллион условни банка	2,8	107
Маша-даьттеи кIолд-нахчеи кхыйола шурий продукташи шурийха лаьрхIача (колхозаша яьккхари бахача наха яьккхари йоацаш) — миллион тонн	18,3	105
Чакхъяккханза йолча шурий продукци — миллион тонн	4,8	116
Сапа — миллион тонн	1,0	102

Дахача шера цу ханаца нийсдича 1958 шера ийс бетта дукхагIа даьккхад: чон — 1 миллиони 577 эзари тонн, цу даькъе планал совгIа даьккхад 376 эзар тонн, болат—3 миллион тонн таргта, цу даькъе планал совгIа — 850 эзар тонн, прокат — 2 миллиони 400 эзари тонн, цу даькъе планал совгIа—830 эзар тонн, кIор — 26 миллион тонн, цунца планал совгIа —5,9 миллион тонн, мехкдаьтта — 11,4 миллион тонн, цунца планал совгIа — 1,4 миллион тонн, минеральни удобренеш — 564 эзар тонн, цунца планал совгIа — 436 эзар тонн, цемент — 3 миллиони 254 эзари тонн, цунца планал совгIа—259 эзар тонн а еш.

ТIехкхоачашъяьй ийс бетта йола иштта е материалаш арахецара план а: болата турбаш, кокс, аьшкеи марганцевайи рудаш, рафинированни цIаста, кIала, даш, цинк, олово, магни, никель, электроэнерги, бензин, дизельни доагам, доагама мазут, каустически кальцинированнии содаш, серни кислота, синтетически аммиак, научук, автомобилий покрышкаш, паровой турбаш, металл тедаш йола станокаш, кузнечно-прессови машинаш, автомобилаш, тракторащ, тракторий нохараш, магистральни грузовой вагонаш, корий кизгаш, кхыдуккха дола еза-йоккхача промышленностан продукцен тайпаш.

ТIехкхоачашъяьй бахача наха эша хIамаш: кIадаши, зипаши, даьрии, льняной кIадаши, искусственни а синтетически а волокнаши, телатах баь когий гIирси, телевизораши, каьхати, шекари, дулхи, чкъаьреи, кондитерски изделеши, чайи, сапеи, кхыдола товараши арахецара план а.

Дахача шера укх ханаца нийсдича дукхагIа даьккхад: кIадаш — 237 миллион метр, телатах баь когий гIирс — 28 миллион пара, шекар-песок — 645 эзар тонн, чкъаьрий — 78 эзар тонн. Паччахьалкхен ресурсаш дегIаяхкар бахьан долаш соахкарча цу ханачул дукхагIа укх шера ийс бетта бахача нахага дехкад, дулх — 186 эзар тонн, маша-даьттеи кхыйола шурий продукташи (шурийха лаьрхIача) — 1 миллиони 750 эзари тонн.

Продукцен керттера тайпаш арахецара план кхоачаш а тIехкхоачаш а еча метте кхоачаш ца еш йисай металлургически оборудованен план, 100 киловатт совгIа низ болча электродвигателей план, магистральни тепловозийи, шифереи кхыдолча продукцен тайпаи план.

Промышленностерча болхлой къахьегама овсарал 1958 шера ийс бетта, дахача шера цу ханаца нийсйича 5,6 процент лакхъеннай. Промышленностерча болхлой къахьегама овсарал лакхъяра план а кхоачашъяьй.

Промышленни продуцега шийга дIабода мах лохбарнеи, сома маьха йолча товарни продуцега дIабодача маьхаи 1958 шера ийс бетта оттаяь заданеш тIехкхоачашъяьй. 1958 шера ийс бетта ерригача товарни продукцега шийга дIабода мах лохбарах, планал совгIа йола экономи 8 миллиард сом таргга хиннай.

Промышленни товарни продукцега шийга дIабода мах дIадахача шера вIаши нийсде йиш йолча маьхашца бистача хьалхxе а даьча хоамаша яхачох 3 процент таргга лохбеннаб.

СССР Министрий Советера Центральни статистически управлени.

Рационализатораша материал кхояйт

Совнархоза гIишлонийи гIишлоний - материалийи производстван Управленес декхар тIайийцал, ССКП XXI-ча съезда сийна гIишлониймонтажни балхаш дареи валовой продукци арахецареи шера йола план 25-ча декабре кхоачашъе, аьнна. Царех да планал совгIа 3 эзар квадратни метр чубаха цIенош наха дIадалар, къахьегама овсарал лакхъяр, предприятеша арахецача продукцен мах 0,5 процент чухнахьа баккхар иштта кхыдараш.

Уж декхараш тIайийцачул тIехьагIа, начальник нов. Ваксман волча № 2 йолча аьшкабетона цеха рационализатораша конструкци а яь, хьаяьй тховнашта тIайоxка Iаькъаш ю установка. Уж плиташ вокхарел йоккхагIеи дикагIеи я, аьшка формашка хьаеши шаьреи хиларца, а штукатурка е ца езаш хиларца а. Вiъ бетонщико сменах 12—14 Iаькъа ю царех.

Царех тарра № 3 йолча цеха болхлоша а кийчъяьй кхо юкъ йола Iаькъаш хьаю установка. 2-ча цеха коллективо хьаерел дикагIа а, хьаеш аттагIа а я акхар кийчъю Iаькъаш.

Нах чубаха цIенош хьалдеча укх шера хьалхара доладаь цига пений бетона блокаш кийчъелга. Уж блокаш хьаярна дукха аьшка опалубка эшар, кхоачам балла из ца хиларах блокаш арахецилга сецадеш моттигаш хулар. Нн. Шапошниковси Морозовси, механика нов. Буровси виброшланга форма а йолаш ше-шегIа дIауха опалубка йир. Цу форма йиш хулийт сменах 25-нега кхаччалца блокаш хьаеи, цунца хьаеча опалубката дIайодаш йола материал кхоеи.

Д. АМАРАЛИЕВ.

ДоттагIал къахьегамца хотталу

Iуйрийна, хьаькхетача маьлха зIанараша гувнаши босеши сийрдаяьхача хана, поселкера ара а яьнна промысла скважинашкеи вышкашкеи йолхаш хул нефтяникаш тIабагIа машинаш. Царна юкъе ба эрсий, нохчий, украинцаш, армянаш, белорусаш, селий. Цхьа дезал болаш санна доккха доттагIал юкъе долаш къахьег нефтяникий дуккхача къамий коллективо. Из доттагIал къаьстта дика хоалуш хул цар къахьегача хана. Цхьанне шоллагIчунна гIо делга — нефтяникаша шоай эггара кертерча декхарех лоархI. Масала, нагахьа санна бурильщика помощник волча Асхабов Хьамзата ший балха юкъе цхьацца халонаш нийсъелча цо шийна гIо дех говзагIа волча бурильщика помощникагара Литовченко Александр Ефимовичагара. Къаьна болхло терками хьож Iомалуш воагIача къонача болхлочунга. Цу шинне шоайла вIаший социалистически яхь лелаю. ХьалхагIа Хьамзат гаьнна тIехьа вар нов. Литовченкона, хIаьта хIанз нагахьа санна къаьнача нефтянико хIара денна ший балха нормаш 120 процент кхоачашйойя, Асхабов Хьамзата толамаш кхы а лакхагIа да.

Транспортни цехе шофералла болх беш ба эрсе Полшков, украинец Выхованец, нохчо Садулаев, жугте Шапиро. Шофераш каст-каста хул цхьана. Цар вIаший дIа-юха тел машина лелаерах, доагам кходарах йола шоай говзал, хIаьта шоай толамаш дIа-юха а дувц. Цар толамаш дувца мегаргдолаш да: кхыметтел бархI бетта а 3.200 килограмм совгIа бензин кходаьд цар. Шоферел тIехьа бусаш бац трактористаш а— укх шера 12 тонн доагам кходаьд цар. Промысле дика йовзаш я трактористий нн. Анохина, Латышева, Пальцева, дуккха кхычар а цIераш.

РСФСР ПРОМЫШЛЕННОСТО 1958 ШЕРА ЯНВАРИ—СЕНТЯБРИ БЕТТАШКА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ БОЛА

РСФСР Министрий Советерча Центральни Статистически Управленен хоам

I.

Январи-сентябри бетташка валовой продукци арахецара план РСФСР промышленносто 103 процент кхоачашъяьй, цу даькъе 102 процент III квартале а еш. 1958 шера январи-сентябри бетташка продукци арахецар 1957 шера цу ханаца нийсдича 9 процент лакхденнад.

Промышленностан цхьайолча отраслеша валовой продукци арахецилга дегIадар белгалдоакх укх тайпарча бакъдарашца:

	1958 ш. январи-сентябри бетташка арахийцар, процентех, 1957 ш. январи-сентябри бетташца нийсйича.
Iаьржа метталурги	109
Бос бола металлурги	111
КIора промышленность	105
Мехкдаьтта доаккха промышленность	119
Мехкдаьтта чакхдоаккха промышленность	116
Электростанцеш	115
Машиностроении металлообработкеи	113
Химическии хьамчаи промышленность	112
Хьунеи, каьхатеи, дахчан балхийи промышленность	110
ГIишлоний материалий промышленность	126
Ейга промышленность	106
Кхачан промышленность	102

Халкъа боахамий Советий промышленносто январи-сентябри бетташка валовой продукци арахецара план 103 процент кхоачашъяьй, цу даькъе III квартале 102 процент а еш. Валовой продукци арахецара а, цох тарра промышленни продукцен керттера тайпаш арахецара а ийс бетта план кхоачашъяьй Камчатски совнархозатара дIайиккхача Российски Федерацен ерригача совнархоза. Ханал хьалхагIа план кхоачашъяьй 63 совнархозо.

1958 шера январи-сентябри бетташка цхьайолча совнархозий промышленносто валовой продукци арахецара план кхоачашъяр укх тайпара хилар:

Халкъа боахаман Совет	1958 шера ийс бетта план кхоачашъяра процент
Алтайски	103
Амурски	104
Архангельски	103
Астрахански	100
Башкирски	104
Белгородски	103
Брянски	108
Бурятски	104
Владимирски	105
Вологодски	100
Воронежски	102
Горьковски	105
Дагестански	105
Ивановски	103
Иркутски	104
ГIаьбартой-Балкхарой	105
Калининградски	100
Калинински	104
Калужски	104
Камчатски	82
Карельски	105
Кемеровски	101
Кировски	104
Коми	100
Костромской	103
Краснодарски	101
Красноярски	104
Куйбышевски	102
Кургански	100,7
Курски	103
Ленинградски	103
Липецки	104
Магадански	106
Марийски	105
Московски (областной)	104
Московски (городской)	104
Мордовски	105
Мурмански	105
Новосибирски	100
Омски	102
Оренбургски	102
Орловски	103
Пензенски	105
Пермски	105
Приморски	103
Ростовски	102
Рязански	105
Саратовски	102
Сахалински	100,6
Свердловски	104
Къилбаседа-ХIирий	104
Смоленски	100,4
Ставропольски	102
Сталинградски	103
Тамбовски	104
Татарски	104
Томски	103
Тульски	105
Тюменски	104
Удмуртски	105
Ульяновски	105
Хабаровски	105
Челябински	103
Нохч-ГIалгIай	103
Читински	100,1
Чувашски	106
Якутски	108
Ярославски	104

Моттигерча Советий промышленносто январи-сентябри бетташка валовой продукци арахецара план 103 процент кхоачашъяьй, цу даькъе III квартале 104 процент а еш. Цу юкъе валовой продукци арахецара ийс бетта план кхоачашъяьяц Курски а Саратовски а областейи, Калмыцки АССР-еи Тувински автономни областени моттигерча Советий предприятеша.

II.

1958 шера январи-сентябри бетташка РСФСР промышленносто продукцен керттера тайпаш арахецара план кхоачашъяр белгалдоакх укх тайпарча бакъдарашца:

	1958 шера январи-сентябри бетташка арахийцай	январи - сентябри процентех, 1957 ш. январцен - сентябрцен нийсбина.
Чон—миллион тонн	13,9	104
Болат—миллион тонн	23,1	105
Прокат—миллион тонн	17,5	105
Болата турбаш—эзар тонн	1690	110
КIор—миллион тонн	217	108
Мехкдаьтта—миллион тонн	64,6	119
ЛаьттагIа йоалла газ—миллиард кубически метр	9,7	163
Электроэнерги (районий электростанцейи блокстанцейи)—миллиард-киловатт сахьат	97	113
Минеральни удобренеш—миллион тонн	4,7	105
Синтетически басараш—эзар тонн	47	103
Хьамчах баь когий гIирс—миллион пара	104	104
100 киловаттал тIех низ бола электродвигателаш — эзар	8,8	113
Металл тедаш йола станокаш—эзар	64,1	103
Кузнечно-прессови машинаш—эзар	14,7	112
Автомобилаш—эзар	349	102
Тракторащ—эзар	79,9	102
Тракторий косилкаш—эзар	54,5	174
Ялат цIендеш йола машинаш—эзар	9	128
ГIирсаш ду хьу хьунашкара араяккхар (колхозашеи кагийча лесозаготовителашеи яьккхар йоацаш)—миллион Кубически метр	141	107
ВIашагIлотаяь фанера—эзар кубически метр	599	107
Каьхат—эзар тонн	1329	105
Цемент—миллион тонн	16	117
Шифер—миллион условни Iаькъа	1199	113
ВIашагIъехка аьшкабетона конструкцеши оатхалаши—миллион кубически метр	8,3	140
Корий кизга—миллион квадратни метр	53,5	116
КIадаш—миллион метр	3734	103
Даьреш—миллион метр	186	107
Льняной кIадаш—миллион метр	305	113
Даьреш—миллион метр	524	104
Телатах баь когий гIирс—миллион пара	158	110
Шекар-песок—эзар тонн	486	120
Дулх (колхозаша а бахача наха а дьаккхари давальчески бедали доацаш)—эзар тонн	866	112
Маршаш—эзар тонн	448	109
Чкъаьрий (совнархозийи моттигерча советийи промышленносте гIолла)—эзар тонн	1743	101
Консерваш (совнархозийи моттигерча советийи промышленносте гIолла)—миллион условни банка	1289	105
Маша-даьттеи, кIолд-нахчеи, кхыйола шурий продукташи шурийха лаьрхIача (колхозашеи бахача нахеи яьккхар йоацаш)—миллион тонн	10,3	103
Сапа (совнархоза промышленносте гIолла)—эзар тонн	681	102

1958 шера ийс бетта планал совгIа даьккхад чон— 285 эзар тонн, болат—555 эзар тонн, прокат—432 эзар тонн, кIор—4,9 миллион тонн, мехкдаьтта—1,2 миллион тонн, кийчъяьй минеральни удобренеш—241 эзар тонн, цемент—60 эзар тонн, херх хьекхаь хьу— 3 миллион кубически метр. Хьунашкара араяьккхай хьекха хьу планал совгIа 4,1 миллион кубометр.

ТIехкхоачашъяьй болата турбаш, кокс арахецара план, иштта аьшка руда даккхара, рафинтрованни цIаста, кIала, даш, цинк, олово, магний, электроэнерги, бензин, дизельни доагам, доагама мазут, каустически кальцинированнии содаш, серни кислота, синтетически аммиак, каучук даккхара план, автомобилий покрышкаш, паровой турбинаш, металл теда станокаш, кузнечно-прессови машинаш, автомобилаш, экскавтораш, корий кизга, иштта еза-йоккхача промышленноста продукцен дуккха а тайпаш арахецара план.

Цу хана чухь кхоачаш ца еш йисай газ яккхара план, тракторащ хьаяра, тракторий сеялкаш хьаяра, 100 киловаттал тIех низ бола электродвигателаши, магистральни тепловозаши, кирпишки, стандартни цIеношта оатхалий комплекташи, кхыдола продукцен тайпаши арахецара план.

ТIехкхоачашъяьй бахача наха эша хIамаш—кIадаш, зипаш, даьреш, льняной кIадаш, искусственни а синтетически а волокнаш, телатах баь когий гIирсаш, трикотажни изделеш, сахьаташ, фотоаппараташ, каьхат, шекар, дулх, кондитерски изделеш, растительни даьтта, сапа, кхыдола товараш арахецара план.

Дахача шера цу ханаца нийсдича 1958 шера ийс бетта дукхагIа арахийцад: кIадаш—165 миллион метр, телатах баь когий гIирс—14 миллион пара, шекарпесок—81 эзар тонн, дулх—95 эзар тонн.

Дулхи шуреи даккхар дегIадаро торо хилийтар цу продуктай паччахьалкхен ресурсаш а уж нахага йохкар а лакхде. Укх шера ийс бетта бахача нахага соахка цу ханнарчул 102 эзар тонн дукхагIа дулхи, дулха продукташи ехкай, 893 эзар тонн дукхагIа шуреи шурий продукташи ехкай.

Промышленностерча болхлой къахьегама овсарал 1958 шера ийс бетта, дахача шера цу ханаца нийсйича 6 процент лакхъеннай. Промышленностерча болхлой къахьегама овсарал лакхъяра план кхоачашъяьй.

Промышленни продуцега шийга дIабода мах лохбарнеи, сома маьха йолча товарни продукцега дIабодача маьхаи 1958 шера ийс бетта оттаяь заданеш тIехкхоачашъяьй. Продукцега шийга дIабода мах, вIаший нийсдеш (дусташ) долча маьхашца лаьрхIача соахкарчул 3 процент таргга лохбеннаб. Товарни продукцега шийга дIабода мах лохбарца, 1958 шера ийс бетта, планал совгIа хинна экономи 6 миллиард сом таргга я.

РСФСР Министрий Советера Центральни Статистически Управлени

1958 шера 10 октябре кхаьчача хана Нохч-ГIалгIай АССР гIолла хьайбай продукташ дIаялара план кхоачашъярах йола

СВОДКА

Районаш	Процентех: шура	Процентех: дулх	Процентех: фуаш
Ножай-Юртовски	119	134	110
Веденски	117	66	110
г. Грозни	100	61	—
Шелковской	94	98	121
Наурски	93	90	94
Грозненски	92	86	93
Ачхой-Мартановски	92	44	47
Надтеречни	90	55	36
Урус-Мартановски	86	70	78
Советски	85	43	87
Сунженски	81	83	117
Гудермесски	81	64	88
Шалински	79	58	71
Каргалински	76	74	129
г. МагIалбик	65	62	64
Саясановски	64	143	150
Первомайски	62	90	95
Курчалоевски	60	54	77
Назрановски	45	66	14

НГIАССР совхозашкеи колхозашкеи деча юрта боахаман балхий 1958 шера 10 октябрера (планах йола проценташ)

СВОДКА

Районий цIераш	Силосовани	ГIожа доакъар кийчдар	Гуйран ялаташ дIадер	ХьажкIаш чуэцар	Районий цIераш	Силосовани	ГIожа доакъар кийчдар	Гуйран ялаташ дIадер	ХьажкIаш чуэцар
г. МагIалбик	124	81	66	37	Ачхой-Мартановски	100	78	43	47
Первомайски	124	63	18	21	Грозненски	99	65	64	71
Курчалоевски	120	83	46	54	Веденски	95	37	15	37
Каргалински	118	61	53	82	Шелковски	93	107	77	103
Сунженски	111	82	59	62	Наурски	93	65	93	83
Саясановски	107	80	44	32	Назрановски	81	36	12	25
Надтеречни	105	84	40	64	Шалински	78	63	53	73
г. Грозни	104	98	74	81	Урус-Мартановски	66	71	15	67
Ножай-Юртовски	102	90	58	48	Советски	60	57	44	13
Гудермесски	101	54	71	79					

1958 шера 10 октябре кхаьчача хана Нохч-ГIалгIай АССР гIолла баьца дааращ кийчдара план кхоачашъярах йола

СВОДКА

Районаш	Баьца дааращ процентех	Районаш	Баьца дааращ процентех
Грозненски	139	г. Грозни	83
Ачхой-Мартановски	135	Шелковской	82
Сунженски	128	Шалински	74
Гудермесски	108	Наьсарен	65
Надтеречни	106	г. МагIалбик	63
Наурски	104	Каргалински	62
Урус-Мартановски	103		

Массазза а болх беча производственни совещаней лоархIам айбе

Советски Союза Коммунистически партес тIехьарча хана Iалаьмате чIоагIа йоакхо ю боахам а культура а хьалъяра профсоюзий лоархIам лакхбарна.

ССКП ЦК декабрьски Пленума решенеша советски профсоюзашта елар XX съездо оттаяь исторически декхараш кхоачашдара программа.

Профсоюзни организацей балха юкъе керттера дар да халкъа боахама дерригa доакъош дIахо а дегIадоаладарна, къахьегама овсарле мамонга лакхъярна, производствон торонех бизза пайда эцарна къахьегамхой оарцагIа боахилга.

Болхлойи гIулакхера нахи производствона доал де юкъеозарна, производствон торонех пайда эцарна боккха лоархIам болаш я массазза а болх беш йола предприятешкара производственни совещанеш.

Вахаро хьахьокх профсоюзни организацеша инициатива гойтача, шоай бокъонех нийса пайда эцача производственни совещанешка гIолла предприятей производственни дерригача балхашта гIо делга, кхы а керда балха толамаш доахилга.

Массазза а болх беча производственни совещанена боккха теркам тIабохийт Грозненски крекинг-завода профсоюзни организацес (завкома председатель нов. Силич).

Завода юкъарча совещанен президиумо дика кийчду совещане дувца деза дешаш, тIайийца соцамаш кхоачаш миштта ду тIахьожам лелабу, совещанен балхах коллективата хоам бу. Укхаза совещанеш оттаяьча планах гулъю, из план хIара цехага, участкага дIайовзийт. Иштта болх вIаштIехьабаккхаро совещанега торо хулийт совещанен членаша хьинаре дакъалоацаш ший болх лелабе.

Укх шера цу заводе 20-нел совгIа цехови а 7 завода юкъара а производственни совещани яьй. Совещанес боккха лоархIам бола гIулакх дир 2-тIеи 3-тIеи цехаш автомобильни бензин даккха яккхарна.

Из болх баро торо хилийтар къаьнача конструкцей установкаш тIа мехкдаьттан продукт шозлагIа чакхдаха, цунца Iалашдир болхлой а инженерно-технически болхлой а кхы тIа ца тохаш автобензин доаккхилга, мехкдаьттан перекачка елга кIезигдарах шера кходу 50 эзар гаргга тонн мехкдаьтта. Цул совгIа лоархIам боллаш кIезигагIа дIабода пар, хий, электроэнерги. Цу заводе автобензинаца хьалйизар 6 шера пайда ца эцаш лаьтта 12 сферически резервуар.

Цу дерригнеша а заводага торо хулийтаргъя 8 миллион сомал совгIа паччахьалкхен ахча кходе.

Дика болх барца белгалъяха мегаргйолаш я «Октябрьнефта» НПУ 2-ча промыслан промком. «Малгобекнефта» НПУ промыслаш, Грозненски консервни завод, Гудермесски локомотивни депо, иштта кхыяраш.

Цхьабакъда массанахьа а лелац гIулакхаш иштта.

Моттигерча промышленностан Грозненски химзаводе (директор нов. Тамасов, завкома председатель нов. Артеменко) укх шера февраль бетта вIашагIъеллаяр производственни совещани, цу хана денз заводе арахеца продукцен дикал тоаяра дош дувцаш цхьа заседани яьй цига. Совещане 11 предложени тIайийцар, царех дика пайда а баьлар. Цхьабакъда из заседани ярал дIахобахьанзар цар болх. Совещанен президиума новкъостал динзар завода администрацес, завкомо, цудухьа цун болх лаьгIбелар.

Иштта воча хьал тIа ба из болх Грозненски горпромкомбинате, № 3 йолча берзкъаш деча фабрике, иштта кхычахьа.

Цхьайолча моттигашка хIанзза мара болабеннабац совещанеш вIашагIйохка. Масала, № 1 йолча барзкъаш тегача фабрике, Грозненски обувной фабрике, Ермоловски ДОК-е.

Дуккха гIалаташ даьд совещани вIашагIйоллаш производственно-товарни конторе. Цун цхьоалагIча цехе 434 болхло ва, хIаьта производственни совещане юкъе 36 саг мара вац. Цул совгIа уж болхлой собранешка ца хоржаш профсоюзни комитеташка чIоагIбаьб, 36 сагах 21 саг гIулакхера нах а ИТР-а болхлой а ба. Иштта да кхыча цехашка а. Цу тайпара кхоачамбоацараш да Грозненски вагонни участке а Грознен локомотивни депо а.

Цхьаболча кулгалхоша шоашта кхарча болхлоех ца тешаш шоаш ду совещанешта доал. Масала Грозни станце производственни совещанен доал де хержав месткома председатель нов. Кочертков, вагонни участке хержав керттера инженер нов. Каминский, хIаьта Грозненски дулха комбинате совещанен доал де хержав завода директор нов. Краснощеков. Из вIалла а нийса дац, хIана аьлча производственни совещанес баь соцам кхоачашбе беза кулгалхой хила йиш яц царна доал деш.

Цу дерриганеша хьахьокх фабрични-заводской а моттигерча а комитеташа, профсоюзий обкомаша, облсовпрофо ССКП ЦК декабрьски Пленумо маяхха шоай болх эргабоаккхилга мела леладелга.

Массазз а болх беча производственни совещаней положени — лоархIам болча органа балха программа я, цо белгалъю цун бокъонаш а балха порядок а, цо де дезар а. Из гIо деш я паччахьалкхен план кхоачаш а тIехкхоачаш а ярна, лакхара овсарле йола къахьегам вIашагIболларна.

Производственни совещаней болх тоабаро лоархIам боллаш гIо дергда предприятей, стройкай, транспорта, юрта боахаман коллективаша ССКП XXI съезд гулъяра сийна тIайийца социалистически декхараш толамца кхоачашде.

ЧУХАРЕНКО,
облсовпрофа воккхагIа вола инструктор.

Дог гIоздоаккхаш дика хьийкъай хьажкIаш

«Ингушски» совхоза кхашка гIолла дIаводаш хьажкIаш йолча кхаьчача, хьо сихха наькъа водаш вале а юха ца сецача Iелургвац. Хьа теркам тIабода цхьарсаш санна йоккхача хьажкIашта. Къаьстта дика хьийкъай уж совхоза кхоалагIча отделенен кхашка. Дуккхача хана денз укхаза бахача боккхача наха йоах иштта дика хьийкъа хьажкIаш шоашта хIанзолца бIаргаяйнаяц. Из бакъ хиларна тешал ду отделенен кхашкара хьатта хьатIакхухьача хьажкIаша.

ХIара гектара тIара 42 центнер кIай хьажкIаши 52 центнер IажагIа хьажкIаши йоах цу отделене.

ХьажкIаш хьатIаувзача тхо кхаьчача хана, итт дийнахьа баьча балхах болхлошта цхи процент лаьрхIа йоагIа хьажкIаш дIалуш боахкар отделене. Болхлошта бIара хьажача, цар бела къежар бIаргадайча, кхетаде хала дацар уж дог гаьза долаш а гIадбаха а хилар. Тамаш а яц! Совхоза болхлочо Гуражев Iисий Юсапа ший цхьан дезалхочунца 10—11 дийнахьа хьажкIаш йоахаш баьча балхах 509 килограмм хьажкIаш хьайийцар. Дийнахьа баьча балхах кхо пунт хьажкIаши 40 сом ахчеи хул цох юкъера лаьрхIача.

5-ча отделене дуккха а ба хьинаре къахьегаш болхлой. Масала Хамчиев Iусмана Увойса ший шин дезалхочунца цхьана 10 дийнахьа баьча балхах 497 килограмм хьажкIаш хьайийцар, Яндиев Iасолта ИбрахIама—443 килограмм.

Кховзткъеи итт шу гаргга ха яьннай Гатиева Хамсата. Ший кулгаца 4928 килограмм хьажкIаш чуийцай цо. Цох цунна 246 килограмм хьажкIаши 200 сом гаргга ахчеи доагIа.

Отделененна хьалхле лелаераша дика вIашагIделлад Советски Союза Коммунистически партен XXI съезда сийна социалистически яхье баьннача болхлой балха хьокхамаш дIадовзийтилга. ХIара бригаданна, звенона хIара деннар-ден хов шоай бригадас, шоай звенос даь балхаш.

Уж хьагойт хьокхама доска тIа. Баь белх харал совгIа царна хов шоаш баьча балхах фу доагIа а. Цо Iалашду наха тешаме, низ ца кхобеш болх белга.

Иштта хьокхаме балхаш дойя а «Ингушски» совхозе хьашкIаш чуэцилга мела лел. Совхозо чуэца езаш 2800 гектар хьажкIаш я, 11-ча октябре чуийца яьннараш 247 гектар мара яц. Совхозо хьажкIаш чуэца йолаяьча 14 дийнахьа 247 гектар мара чу ца ийца хилча, цу тайпара дIахо а хьажкIаш чуэцилга леле укх гурахьа чуийца яргъяц уж.

Совхоза дирекцес, партийни организацес, ерригача активо болхлошта юкъе шерра йоаржае еза ССКП XXI съезда сийна йола социалистически яхь, бахача наха юкъера кхетама болх ай а баь Iалашде деза, дог гIоздоаккхаш дика хьийкъа хьажкIаш чуэцарна къахьега могаргдолаш мел вола саг оарцагIа воаккхилга.

Т. ТЕБОЕВ.

Хьакхарч лелаеча ферман болх тоалуш боагIа

ВорхI бIаь хьакха я «Ингушски» совхоза 3-ча отделенен хьакхарчий ферма тIа. ДIаяхача хана массаза а во болх бу яхаш ювцар совхозе из ферма. Хьакхарч дукха йовра, царна Iунал во дора, уж чуйоахкаш йола помещенеш бIеха а ремонт янза а яр.

Дукха ха яц ферман заведующелла нов. Барахоев Адам хьожаваь. Цо болх беча 3—4 бетта дикка тоабеннаб хьакхарчий ферман болх. Помещенешта кIир техай, хьакхарч лелаеча тонахьа карташ яьй. Iунал дика деш хиларах хьакхарч кIезитагIа йов.

Ший болх дукха безаш ва Барахоев Адам. Хьакхий дулх даари ца даари хIара сага ши-ший гIулакх да. Цхьабакъда хьакхарч лелаеча фермашка болх баьб аьнна эхь дац, цул совгIа кхетаде деза боахама боккха пайда луш хьайбаш хьакхарч хилар. Из тайпа уйла йолаш вахав Адам хьакхарчий ферме балха.

Ферман йоккха йоацача коллективо цхьа барт болаш, хьинаре болх бу. Цхьабакъда совхоза хьалхле лелаерашкара гIо эшаш да ферман гIулакх.

Нагахьа санна хьакхарчашта хьокха концентрированни а тайп-тайпара а доакъар лоаттадоре, — йоах 1948 шера денз цу ферме болх беча свинаркас нов. Глотова Александра Ивановнас, — хьахинна хурскаш дикагIа дегIайоагIаргьяр, дулх дукхагIа тIаккхетаргдар, хьакхарч кIезигагIа цамоташ хургьяр. — Бакълув Александра Ивановна. Дуккхача хана денз цхьа мукх мара хIама яц хьакхарчашта хьокхаш.

ХIанз совхозе шортта хьажкIаш я, нагахьа санна концентрированни доакъараш деце а, болаш бола мукх а хьажкIаш а ахьа а охьаш, хьакхарчашта хьувхкилга де деза.

Совхоза специалисташа: зоотехникаша, ветеринарни лораша-дукхагIа теркам тIабахийта беза хьакхарчий ферманна. Боккхача безамца ферме болх беча коллективана а керда тIавенача заведующена нов. Барахоевна а каст-каста хьехам тела беза, доакъара рацион увттае а из лелаярна эша доакъар Iалашде а новкъостал де деза.

ТУГАНОВ.

Студентий новкъостал

Сунженски р-на Кирова цIерахча колхоза чIоагIа новкъостал дир Серноводски юртбоахаман техникумера ялат чуэцача новкъостала бахкийтача студенташа.

КхоалагIча сентябре денз вIашагIа а кхийтта болх бе волавелар агрономали механизаторали Iомадеча шинна а группера 45 студент.

Цар новкъосталца, 76 гектара тIара хьеккача магарах аргIаш а дир, хIаьта 12 гектара тIара хохаш а гулбир, иштта кхы балхаш а дир.

Белгалбаьнна болх беш чакхбаьлар студенташ Добриеви, Алейникови, Хутаеви, Пармановi, Байсултанови, Контаеви, иштта кхыбараши. Царех хIаране дийнахьа кхоккха нормал совгIа яьккхар.

Студенташа даьча новкъосталах, колхозо шинна а групперча студенташта эзар къахьегама ди яздаь.

МУХТАРОВ.

Аьшкабетона керда изделеш

«Старогрознефтан» нефтепромыслови Управленен тIишлоний-монтажни цеха коллектив тIеххьарча хана дуккхагIа юкъе ахийта яьннай бахача наха гIишлош а промышленни сооруженеш а хьалъеча аьшкабетонах ю кийча изделеши деталаши.

Хьалха хиннача изделеел совгIа хIанз городокаштеи поселкаштеи гонахьа керда еча карташта эша аьшкабетона бIоагIилгаш деи, цул совгIа бурув теха яьннача скважинай гIувнашта (колодцашта) эша блокаш еи Iомабеннаб укхаза.

Аьшкабетона бIоагIилгаши гIувна блокаши дикагIа да хьалха еш хиннача изделеел дукхагIа яхаш а чIоагIагIа а хиларцеи вIашагIйохкаш аттагIа хиларцеи.

Нн. Шевченкос, Ерешнина, Оскаровс, иштта кхыбараша рационализаторски предложенеш еннай, аьшкабетона изделеш хьаеш (кепа етташ) йола дахчан опалубка дукхагIа яхаргйола гIулакх дувцаш. Нормах ялх го баккха безаш йола. из хIанз 18 гонна ях.

ТИЩЕНКО.

ДегIаухаш латт мехкара электростанцеш

ДАГЕСТАНСКИ АССР. Чирюрт яхача юрта йистте Сулак яхача хи тIа Чирюртски ГЭС хьалъеш латт.

XIанз гидроэлектростанцен керттерча узеле «йоккхагIа йола бетон» йотташ латт. Иштта сунт хьалйира кийчо еш бола болх а дIахьош ба цига.

Сурта тIа: станцен керттерча узела бетонировани еш латт.

А. СУББОТНИКА сурт.
ТАСС Фотохроника.

Книжкаш доаржадара месячник лакхача боарамах чакхдоаккхаргда вай

1958 шера 29 октябре 40 шу дуз кагирхой Ленински Коммунистически союз вIашагIъелла. Из сийлен цIей бахьан долаш кагирхошта юкъе шерра яьржай къахьегама социалистически яхь. ЩIаккха бIарга ца дайнача бесса къахьегамхой дог ураоттадаьд ССКП XXI съезд гулъярах болча ССКП ЦК сентябрьски Пленума соцамо.

Коммунистически партеси Советски правительствоси советски наха хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдарна доккха новкъостал де лаьрхIа да книжка. Миллионаш бола къахьегамхой а, хIаьта къаьстта кагирхой а коммунистически уйлаш ца хьалкхебеш дола партен низбола герз да книжка.

Вай мехка Iалаьмате дукха арахец общественно-политически, Iилман-технически, юртбоахаман, кхыдола литература. Миллионаш тиражаш йолаш араювл эрсийи доазол дехьарчеи классикий, советски писателийи поэтийи произведенеш. Вай издательствос дукха арахец советски кагирхоех йола произведенеш, кагирхой Коммунистически Союза исторен лоархIамерча этапашта хетаяь йолча популярни брошюрай сереш.

Книжка — сага доттагIа да; дайман цунца хул из, цунна хьехам беш. Книжкаца наха Iилмаш Iомаду, Iаламеи общественни законаш довз, книжкас сага политически, моральни, эстетически уйлаш дегIайоалаю.

Советски Союзе боккха лоархIам бу книжкай. Советски Iаьдал латтача шерашка 20 млрд экземпляр книжкаш арахийцад. Кхыметтел 1957 шера а вай мехка арахийцад миллиард совгIа книжка; цу шера дерригача дунен тIа арахийцача книжкай пхелагIа дакъа хул царех.

XIанз дола книжкаш лаьрхIача вай Даьхе дунен тIа хьалхарча моттиге латт.

Издательски гIулакх сихха дегIадаро, дуккха библиотекаши книжни тикаши хулийт книжкаш къахьегамхошта юкъе доаржаде.

Вай республике книжкаш дохкара план укх шерарча бархI бетта 120,2 процент кхоачашъяьй. XIаьта а боккъонца кхоачам баьбац.

Книжкаш наха юкъе доаржадара болх дIахо кхы а айбар духьа НГIАССР-а культуран Министерствос, ВЛКСМ-а обкомо, респотребсоюзо, связан министерствос, культуран болхлой профсоюза обкомо лаьрхIад 1958 шера 8 октябре денз доладеннача ВЛКСМ-а 40 шу далара хетадаьча книжкаш доаржадара Ерритроссийски месячнике дакъа лаца. Месячника керттера декхар — марсистско-ленински Iилма Iомадара а Iилман практикана юкъе дахьара къахьегамхошта гIо дар а да.

Из декхар толамца кхоачашдар духьа, наха юкъе эггара хьалха шерра йоаржае еза марксизма-ленинизма классикий произведенеш, Советски Союза Коммунистически партехи вай мехка социализм хьалъярахи дола литература, халкъий доттагIленна а производствон новаторашта а комсомола 40 шу далара а хетадаь литература.

Цу балха юкъе баха беза эггара хьалха культуран болхлой партийнии, комсомольскии, профсоюзнии, советскии болхлой, студенташ, дешархой, торговлен, связан болхлой. Месячник толаме чакхдаккхар боккха лоархIам болаш гIулакх да.

А. ГАЗДИЕВ,
НГIАССР-а культуран министра заместитель.

ССКП XXI-ча съезда долча совгIата планал совгIа 200 «Москвич» яха автомобилаш

Шоашта доккха декхар тIайийцад Московски малолитражни автомобилаш еча завода сборщикаша: XIанз хулача ССКП XXI-ча съезда совгIата лаьрхIа укх шера планал совгIа 200. «Москвич» яха автомашина арахеца. Из декхар кхоачашдара тIехьа къовсам лоаттабеш я завода коллектив.

СУРТА ТIА: планал совгIа кийчъяь автомашинаш.

Хухлаева сурт. **ТАСС фотохроника.**

Нефтяникий дукхача къамий дезале

Тоалуш латт поселок Новогрозненски

Гудермесски нефтяникий поселок —Новогрозненски къона я, из хIанз хьалъеш мара латтац. Цхьабакъда цун сурт хIанзехьа а дикка хоалуш да. Поселке юкъера школа я, промтоварнии кхачани тикаш я, пекарни, сберегательни касса, почта, клуб, культуран ЦIа, кхо библиотека, хIамаш тега мастерской, хIаьта дуккха кхыйола общественни учрежденеш а я.

Поселок тIехь-тIехьагIа хозлуш, шерлуш, тоалуш латт. Кхыметел укх шера а хьалдаьд укхаза 2 бархI квартира йола шин этажах латта цIа, 2 кхы хьалдеш а латт. Къонача болхлошта доккха сов.Iат хиннад укхаза хьалъяьча дикача общежитех.

Дехьа-сехьа ягIача лакхача михаша хозъяьча улицех цхьаяраш асфальт йилла яьннай. Болхлой шоай коашка йоккхий сомий бешамаш я. Нефтяникий городок электрофицированни, радиофицированни я, хIаьта толаме чакхйоалаш латт цун газификаци а.

Боккъала хоза я укхазара парк. Сайрийна, сийнача сигала хьалхара седкъарчий гучадоаллаш, парк хьалъюз дог гIоздаьннача кагирхоех. Дукха ха яллалца хозаш хул цар доахаш дола иллеш. Парка юххе улл стадион. Укхаза я волейболах, боажах ловза, кхыдолча спортивни ловзарашта лаьрхIа йола площадкаш.

Новогрозненскера баьнна шаьра шоссейни никъ республикан столицеи районни центре Гудермесеи бода. Хадданза автобусаш лел цу городаштеи поселкаи юкъе.

Дукха ха йоацаш нефтяникаша хьалъяьй кирпишкий зIамига завод. Цу заводо шера миллион кирпишк ертья. ХIанз Гудермесски нефтепромыслови управленес боккъонца Iалашдергда ший поселка хьашташ: завода кирпишк шортта тоъаргья царна.

Поселок Новогрозненски кхы а тоалургья.

ДIадийна баьннаб гуйран ялаташ

Укх шера гурахьа ялат дика дIадерга хьажжа мара, тIадоагIача шера из хьувкъарг ца хилар ховш къахьийгар МагIалбика района № 4 йолча совхоза коллективо ялат дIадувш. ДикагIа дола, лабораторешка гIолла чакхдаьккха фу кийчдир дIаде. Хьалха ца яьча тайпара йоакхо еш, фу дIадера кIоарталга хьожаш, агротехникан бокъонаша яххача бесса дIадийра ялат механизатораша. Механизмай балхага хадданза хьожаши эшаш йола регулировка еши чакхбаьккхар шоай болх трактористаша Стрельченко Николаеи Нагуманов Григореи, сеяльщикаша Уланский Иванеи, Муртазалиев Анатолеи, Ильин Валереи.

Ялат дIадувш ха-во лаьтта яле а, болх бе мегаргдолаш хьадена цхьаккха сахьат ца доадеш къахьийгар механизатораша. Цудухьа ялат дIадера план 8 октябре йисте а йоаккхаш, планал совгIа 50 гектар гурахьа дув кIа дIадийр коллективо. Цхьанна а сменах 120—150 процентал кIедигагIа норма ца йоаккхаш чакхдаьккхар механизатораша ялат дIадер.

ХIанз укх сахьате беррига а низ хьажкIаш чуэцарна тIаберзабаьб совхозе. Чуэца еза хьажкIаш 150 гектар я. Дика хьийкъай уж цига— хIара гектара тIара йоал 30 центнерал кIезигIа йоацаш хьажкIаш.

Из болх беш хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб южарий Яковлева Александреи Валентинеи, Курбатова Марияи, Морока Валентинеи, иштта кхыбараши. Царех хIаране дийнахьа 30—35 пунт хьажкIий гIадамех хьайоакх.

Хьатта хьакхухьа хьажкIаш хоржаши уж доашка чутовсаши ба Яркина Нинеи, Панасевич Наталияи иштта кхыбараши. ХIара сменах йола задани 130—140 процент кхоачашъю цар.

ХьажкIаш чуэцаш совхоза дика новкъостал ду городерча къахьегамхоша. ТIеххьарча деношка цар яьккхай 25 тонн хьажкIий.

П. ГАГИЕВ.

АГРОНОМА ХЬЕХАМ

Лармашка дуккхача хана коартолаш лоаттаяр

Республикан лоаман районашкарча колхозашкеи Наьсарен районерча совхозашкеи бIаьстан юхье дIайийна коартолаш чуэцаш латт. Шаьрача ядача районашкарча колхозашеи совхозашеи октябрь бетта юккъе чуэца йолаергья аьхки дIайийна коартолаш. Дуккхача хана лармашка латта коартолаш талхаргйоаца гIулакх де деза.

Лармаш чу ехка коартолаш ца талхарна бола тешам ба, цхьацца тIоа а бохийташ царна юкъе лаьтта хьерцар. Цу тайпара лаьттах ехка коартолаш тIаяьнна а йохкаенна а дуккха кIезигагIа дIакъаст, лармашка е элашка цхьалхха шоаш вIашка а етта лоаттаяьчарел.

Масала, № 2 йолча баьца даарийшурий совхозе, Сунженски опытно-мелиоративни пункте, цхьайолча колхозашка дуккхача ханна лоаттае аьнна гурахьа лармашка льаттан тIоа юкъе а бохийташ чуехка коартолаш юха шера июнь бутт юкъе кхаьчача хана шоаш йолча бесса унахцIена яр, хIаьта царна теха зIыргаш 5—10 сантиметрал дIаьхагIа а дацар. Йохкаялларах дIакъаьста коартолаш цхьан процентал совгIа яцар.

Вокх боахамашка цхьатарра Iочуйоассаяь лармашка чуехка коартолаш, Iа юкъе кхаьчача хана а тIехьа талха йолаеннаяр. Уж тайпа коартолаш харжа а харже, цIаькха юха чуйоассаю лармашка, цхьабакъда бIаьсти дIае аьнна май бетта уж хьакъоастаеча хана йохкаенна а айпаш хинна а коартолаш дукха хул царца. Талханза йисача коартолаша дIаьха зIыргаши овлаши хец, тIаккха уж вIаший дувза а лийя, хоржача хана вIашагIъяха хала хул.

Коартолаш чIоагIа дегIаахар а цар Iы гIеттар а бахьан долаш 30—35 градусага кхоачаш йIоахлу лармашка. Юкъе лаьттан тIоа а ухийташ чуехка коартолаш йоахкача лармашка 5—7 градусал лакхлац йIовхал.

Юкъе лаьттан тIоа а ухийташ чуехкача коартолашта боаррамагIа мара фецара кислород тIаккхачац. Кислород кIезигагIа тIаккхоачаш ухкаш хилча тхьайсе ха дукхагIа йоаккх коартолаша, хIаьта из ха дIаяьнначул тIехьагIа а зIырг ца тохаш ха дукхагIа а йоаккх.

Цудухьа сов декъа лаьтта хьерца мегаргдац коартолашта юкъе, хIана аьлча фецара кислород дукха доалл цунах. Цул совгIа сов декъача лаьтто коартолашцара тIоадал хьаувз, хIаьта дукха йоадае езаш хилча мIаьд а лу. Цхьабакъда сов тIаьдача лаьтто а, фецара кислород кIезига хиларах, коартолаш толхаю, къаьстта гуйрей Iаи дIайха денача хана. Долче, коартолашта юкъе ухийташ дола лаьтта, тIаьда а декъа а доацаш, гIаьххьача боарамагIа хила деза. Сов декъа лаьтта кIеззига хий а техе дошаду, хIаьта сов тIаьдача лаьттах декъадар тох.

Цу способах коартолаш чуехкача айп хиннеи тёлхаи йола бурилгаш унахцIена яраштa новкъа хилац, хIаьта царгара лазар лармашка даржа а даржац. Хий тIаккхоачаргдоацача а транспорт тIаяха атта йолча а моттигашка хьалххагIе а даьха а даьхе кийчду лармаш. ХIанз республикерча колхозашкеи совхозашкеи долаш да къаьнара лармаш, цхьабакъда лаьттан тIоа юкъе а ухийташ чуехкача коартолашта мегаргдац уж, хIана аьлча хьалхагIа цар чу яьхкача йохкаеннача коартолех юхейиса бактереш йоахк царна гонахьарча лаьттах. ЛоархIам бе беза, къаьнара лармаш цIенделгеи царна дезинфекци елгеи керда лармаш дахарал дарегIа хург ца хилара.

Метр шереи, метр кIоаргеи, 10 метр дIаьхеи оахк лармаш. Лармаш арахьа доахаш хуле пхе метрал кIезигагIа йоацаш юкъ хила еза царна юкъе. Оахкача хана хьалдоахаш дола лаьтта цхьан оагIарахьа тувса деза, хIаьта вокх оагIорахьара коартолаш тIа а увзаш хьалдуз лармаш.

Ларма доккхал-зIамигал къоасталургда, лаьттан тIоа юкъе а ухийташ, коартолаш чуйоахкача лармах цхьан кубически метра чу 300—350 кг. чухошилга ховш хиларца, вешта аьлча цхьатарра Iочуйоассайича хошачул шозза кIезигагIа. Коартолаш юха хьалйоахаш аттагIа хилийтар духьа 10—15 сантиметр кIоаргал а долаш пхонгара цамца доаккх ларма. Нагахьа санна оахкача хана лаьтта декъа хуле, лармаш кIийле а, оагIош а, коартолашта юкъедохийташ дола лаьтта а хий теха тIоададу.

Иштта чуехка коартолаш массаза а санна йокъае езаш хилац, чу майиццинге а харжа а харже, лармаш чу товс коартолаш (нагахьа санна уж сов тIаьда ца хуле). Айп ца доалла коартолаш мара товсац лармаш чу. Цхьацца коартол а йолаш эггара хьалхагIа кIалгIолла бахийтача тIоана тIахьоарц 4—5 сантиметр сомал долаш хьалххагIе а кийчдаь хинна лаьтта. Цу лаьттан тIа гIолла а цу тайпара цхьацца коартол а йолаш тIоа бохийт, цу тIа лаьтта тIа а хьерцаш иштта хьалдуз ларма.

Коартолаш чутовсача хана ларма чу гIолла лела мегаргвац.

ТIеххьара бохийташ бола коартолий тIоа ларман йистоел 10 сантиметр лохагIа хургболаш бохийт. Ларман саьнашка загалаш догIа деза, из дIакъовлаш а хьадоасташ а мичахьа да ховргдолаш. Фо кхетийта турбаш йогIац лармаш тIа, хIана аьлча фо кIезигагIа чутгIоргдолаш дIаоттаю коартолаш. Ларма тIа тоссаш дола лаьтта 25 сантиметр сома хила деза, хIаьта шелал чIоагI мелу 60—70 сантиметрга кхаччалца тIатесс из. Ларман йистоел иззамиссел дIа совдоалаш хила деза тIатоссаш дола лаьтта. Iа шийла денача хана кхы а ча тIатехе дIоахду ларма. Нагахьа санна ларма чу коартолаш чутовсача хана догIаш делхаш а шийла а ха этта хуле, сомма лаьтта тIатосс ларманна. Коартолаш чу мел йоахкача хана ларма чурча йIовхалга хьежа веза. БIаьсти е аьхки цхьаццайолча меттигашкара ларма хьа а аьхке, чуйоахкача коартолашкара хьал миштад хьож. Ларма хьадийлачул тIехьагIа готтагIа йолча йистошкара хьалха йолаю коартолаш хьаяьста.

ХьалхагIа чутовса йолае еза хьалха дIайийна, кхаьча коартолаш. Коартолаш чуэцача хана йоккхагIа яраш шоаши зIамагIа яраш шоаши хорж коартолаш, дIаювча машинашца ювргъяраш хьа а къоастаеш. Из болх дIаювча хана беш хилча дуккха а халагIа хул.

Йиш яле, хIара сорт ши-ше долаш лармаш чу товса еза коартолаш. Тайп-тайпарча сортий тайп-тайпара ханаш хул ца талхаш яда йиш йолаш. Овсара а районированни а доаца сорташ брак де деза, хIаьта фуна дIае мегаргйола коартолаш вIалла йоацаш йисачул тIехьагIа мара хьатIахулча шера дIаерна чутовса а мегаргдац.

И. ПЕТРОВ,
НГIАССР юрта боахама министерствон воккхагIа вола агроном.

Зооветеринарни болхлой совещани

Дукха ха йоацаш Первомайски района сельхозинспекцен инициативах хиннача зоотехникийи ветеринарни болхлойи совещане дийцарех керттера дош—гIожача а мошача а доакъара районо яьча кийчонах дола дош дар. Совещане къамаьлаш даьраша къаьгга белгалдаьккхар цу лоархIамерча гIулакхха района а колхозий а хьалхле лелаераша кIезига йоакхо еш хилари хIаьта ерригача районерча колхозаша 49 процент мара доакъар Iалашдара план кхоачашъяь ца хилари.

Совещане къамаьл даьча района керттерча ветеринарни лоро нов. Мамиловс дийцар, цхьаболча ветеринарни лораша колхозашкарча доаханна, иштта бахача наха леладеча доаханна а ларттIа гIулакх ца деш хиларах.

Районера зооветеринарни болх тоабарах лаьца къамаьл дир района сельхозинспекцен начальника нов. Ургановс.

С. ДУДАРЕВ.

Шекар деча балхашта автоматизаци ярах.

МОСКВА. Кхача арахецаш йолча машиностроенен Iилма-тохкама институте бIалгех дола шекар деш йолча линена автоматизаци еш латт. Шекара прессовани йича денз из хьоарча а даь тара чу Iочудиллалца мел йола еррига операцеш автоматашца кхоачашъеш я. Цу линен овсарал дени-буси ах-ах килограмм йолаш кийчдаь 50 тонн шекар арахецалга я. «Идеал» яхача заводе кийчъеш латт цу лине чу йоагIаш йолча машиний образецаш.

Сурта тIа: слесарь-сборщик В. П. Кулагини (аьрдехьа) шекарах пачкаш еча автомата керттера конструктор Н. Н. Пустоваловi шекар деш йолча линен цхьа автомат нийса вIашагIъеллайий хьежаш боахк.

В. ГАГАНОВА сурт.
ТАСС Фотохроника,

Дунен халкъашта юкъера вахар

Китае деррига халкъ герзаца кийчлуш да

ПЕКИН. (ТАСС). Агентствос Синьхуа хоам бечча бесса, Китая дукхагIа йолча провинцешка, городашка, автономни областашка деррига адамаш герзаца кийчлуш да. БIаьш миллионаш хулача халкъан ополченцаша — маIеи кхали наха — вIашагIтехай эзараш дивизеши полкаши, ужаш я къахьегама а тIема а йола арми. Иштта адамаш герзаца кийчлулга Китаян историн чухь хинна дац. ТIеххьарча бетта Тайваньски пролива районе американски империализма тIема провокацешта эгIаздаха ялх бIаьи ах бIаьи миллион хула китайски халкъ ший даьхе лораяр духьа герзаца кийчлуш да. Мехка столице халкъан ополчене юкъе 2, 2 млн. саг ва, царех хиннай 155 дивизи, 345 къаьстта йола полкаш, 392 къаьстта йола батальонаш, 453 къаьстта йола роташ.

Кхийна мел бола нах салтий хиннача Хэнань яхача провинце 20 млн. халкъан ополченцаш ба. Чжаэцзянь яхача провинцеи Чухьарча Монголеи хIара кхоалагIа вола гражданин халкъан ополченен юкъе ва, Фуцзянь яхача провинце 14 млн. хулача бахача нахах 16 шерагара 50 шерага кхаччалца мел бола нах халкъан ополченцаш ба.

«ТIема гIулакх къахьегамца цхьана леладе деза» яха принцип кхоачашъеш, халкъан ополченцаш болх беш а ба, дешаш а ба, хIаьта тIема гIулакх Iомадеш а ба.

Кипре баха нах колонизатораштa духьал къувсаш ба

Острова тIа шоай доал чIоагIде гIертача английски колонизатораштa духьал лоаттабу къовсам дIахо хьош ба Кипре баха нах. Iаьдал мадарра английски губернатора бе дусаш йолча «Макмиллана план» яхачун лардаца Кипра дош къоастаде британски доал цу гIозараш гIертаро кхы а чIоагIагIа эгIаз бигаб Кипрера нах. Кипре бахача наха кортамукъали шоаш къаста шоай йола бокъои дIаехилга телхаду цу плано.

Укх деношка Кипрерча къахьегамхой конференцес беррига киприоташ цхьа барт болаш хила тIахьехаш кхайкарал арадаькхад. «Вай хьалхара декхар,—йоах кхайкарала тIа,—английски план чакх ца ялийтар да».

Кипра дуккхача городашка английски плана духьалара дукхача наьха демонстрацеш хилар. 24 сахьата йола ерригъюкъара забастовка хилар. Эзараш бола болхлой предприятешка бахензар, школаш, магазинаш, базараш дIакъайла хилар. Дуккхача моттигашка киприоташтеи английски салташтеи юкъе довнаш хилар.

Кортамукъали шоай лоIамах хилари бахьан Кипре бахача наха лоаттабу къовсам чIоагIа хьаллоац дунен тIарча демократически адамаша.

Кипр. Никозия. Английски салташа лийца киприоташ концентрационни лагере буг.

Эллас пресса фото ТАСС фотохроника.

США-с ракета беттагахьа урагIа яхийтар

Нью-Йорк, 11 октябре. (ТАСС). Американски информационни агентстваша беча хоамех тахан Гринвича ханаца лаьрхIа 8 сахьати 42 миноти яьлча (московски ханах 11 сахьати 42 миноти яьлча) мыс Канаверялера (штат Флорида) США-н фецарча тIема низаша беттагахьа ракета урагIаяхийтар.

88,1 фут лакхал а кхо латIа а долаш, хьалхашкахьарча даькъа тIа 85 фунт пайданера мухь чу а болаш я из ракета.

Ассошиэйтед Пресс агентствос хоам бу: «ракета урагIаяхийта кийчъеш дакъа лоацам хиннача Iилмахой из бетта тIа кхачийта уйла яцар», яхаш. Ракетас доккха хIама дергда аьнна тIора а ца доаккхаш, цар аьлар эгтара тIех дича а цо дергдар да, ракетацара пайдап бола мухь бетта 50 эзар миль мара гаьна боацаш хьалкхайчитар, хIаьта бетта арбита тIа баккха а мег.

Ракетан борта тIа тайп-тайпара прибораш а я».

Юкъарло йоаццаш мыс Канаверялаца бувзам болча Вашингтонерча авиацен министерствос официальни хоам арабаьккхаб. Цу тIа йоах кхаь лагIах латта экспериментальни космически снаряд мыс Канаверялерча (штат Флорида) атлантически ракетни полигонера урагIаяхийтар фецарча тIема низаша аэронавтикани космос тахкареи къама управленен хьалхленца. Иоккха йоаца космически снаряд шийна чухь нах боацаш урагIаяхийтай.

Нью-Йорк, 11 октябре. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентствос Вашингтонера хьахойт: Бетта тIа йода американски ракета Лаьттано тIаувзача сферера а яьнна, ше хьожаяьчахьа планах лийрхIача чехкалца урагIайода яхаш хоам бу Пентагоно (США-н тIема ведомство. **Ред. белгало**).

Беча хоама тIа дIахо йоах: «Ракето ду хоамаш къоастаделга графиках лел. Цхьабакъда белгалдаккха дезаш да, цу хоамий тохкам беш дукха халонаш а цар тохкам бе ца кхувш а моттигаш хилар».

Вашингтон, 12 октябре. (ТАСС). Оборона Министерствос беча хоамах беттагахьа урагIаяхийта «Пионер» яха американски ракета хетаргахьа аьлча 77740 миль лакха урагIаяхаяр московски ханах 7 сахьати 47 миности яьннача хана.

ВВС командованес беча хоамах «Пионер» бетта «лоалаха» кхачац.

Пентагона арабаьккхача хоама тIа йоах, «зем боаккхаш Гавайски станцес хьайидаьча хоамаш тIа бакъду ракета траектори дIа-юха ластар бахьан долаш, «Пионер» бетта лоалаха кхачац, яхаш.

Лондон, 12 октябре. (ТАСС). Пресс Ассошиэйшн яхача агентствос хоам бечох, «Джодрелл бэнк» яхача Iилман-тохкама станцен директора, Бетта оагIонагахьа урагIаяхийтача американски ракетага хьежаш волча профессора Ловелла аьлар, даьча лоархIамех, хIанз американски ракета Лаьттангахьа юхайирзай. Ловелла хетачох ракета урагIаяхай 80.000—90.000 миль.

Нью-йорк, 13 октябре. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс яхача агентствос Вашингтонера хоам бу:

ВВС Гринвича ханах 04.50 минот яьлча (московски ханах 7 сахьати 40 миноти яьлча). «Пионер» яхача американски ракетага хьежача Гавайски станцен ракетацара бувзам Гринвича ханах 03.46 минот яьлча хьдаб».

«Гавайски станцега кхаьчача хоамий тохкам бича,—йоах беча хоама тIа — «Пионер» Гринвича ханах 04.00 минот яьлча Лаьттан атмосферагахьа юха а йийрзай, хетаргахьа, Лаьттан атмосфере юхакхоаччашехьа а, яьга дIа а яьннай».

Снаряд Бокххача океана тIарча атмосфере къулбехьен широтан 20 градуси малхбузен долготан 106 градуси йолча моттиге юхаенарг лерхI.

Ядерни герз лелхар соцаш дац США

Вашингтон, 13 октябрь (ТАСС). ВIашагIкхийттача Штатий атомни комиссес хьахойт, тахан Невада яхача штатан тохкамий полигоне ядерни герза керда экспериментальни эккхийтар чакхдаккхар.

КНР-а къама оборона Министерствон приказ

ПЕКИН. (ТАСС). Синьхуа агентствос йоах:

Фуцзяньски фронтерча Халкъа — кортамукъален эскара доакъошка приказ деннад Китайски Халкъа Республикан къама оборона Министерствос. Приказа йизза текст лохера яр я:

Китайски Халкъа Республикан къама оборона Министерствон приказ.

Халкъа — кортамукъален эскарцара Фуцзяньски фронтера новкъостий!

Духьалара бараш фу де гIерташ ба хьажа а Цзиньмыньдаорча вай китайцех болча тIемахошкеи граждански нахагеи шоай гIулакх чIоагIдарна эша кхачан а тIема а кхоачамаш Iалашде торо хилийта а Цзиньмыньдаона бу тIом кхы а шин кIиранна сацийта.

ТIема тIа моллагIча тайпара а моастагIа Iехавар дика да, цхьабакъда из Iехавар дац. Из американцашта духьал даьккха тIулакх да. Из къама юкъера даькъала гIулакх да, китайцаштеи американцаштеи юкъе хаьдда эргало лелае а еза. Деррига а хьалаьцача из гIулакх вайна зулмане дац, цхьабакъда кхычарна пайдане а да из. Хьанна пайдане да из? — Из пайдане да Тайванерча, Пэнхуледаорча, Цзиньмыньдаорча, Мацзудаорча 10 миллион китайцашта, берригача вай мехкарча 650 миллион болча наха пайдане да из, духхьал американцашта мара зенне дац из.

Цхьабакъда Коммунисташа хIанз а ца кхетош хила мег из. «Оаха кхетадац! Оаха кхетадац!» яхилга мичара доагIаш да. Новкъостий! КIеззига ха яьлча кхетадергда оаш. Тайванереи Тайваньски проливереи американцаш цIабаха беза. Укхаза хьувза гIулакх дац цар. Цар цIагIоргдац яхар могийтаргдац вай.

Тайванереи, Пэнхуледаореи, Цзиньмыньдаореи, Мацзудаореи болча китайцашта юкъе дукхагIа бараш патриоташ ба, духхьал мехка тийшаболх беш вола массехк сагагара дIаийкхача. Цудухьа цига бахача дукхача китайцашта юкъе уж кхетаргболаш, цу кIезига мара боацача тийшаболх лелаберех уж къастаргболаш политически болх бе беза. Дуккхача сахьаташка, деношка иштта болх бича хоалуш хургда гIулакх.

Тайванерча Гоминдана хIанз а тIехьа вайца машара переговораш ца йолаяр бахьан долаш, дош кхетамца къоаста ца дарах, граждански тIом беш дIахо бода. ТIом соцабара хьакъехьа коммунисташа тела приказаш киловзал я аьлар Тайвана викало. ТIом соцабаь хилари юха а болабеш хилари бакъда, цхьабакъда из киловзал яц. Нагахьа санна машарера переговораш шоана ца езе, тIом хиланза баргбац. ХIанз оашоша леладу гIулакхаш оаш совца ца дойя, тхоашта эшача хана тIом бе а тхоашта эшача хана тIом ца бе а мукъа да тхо.

Вайна юкъе латтача тIема юкъе дакъа лаца гIерт американцаш. Цар тIом соцабе гIерт тхо оал цунах. Саг велаваллал хIама да из. Американций малагIа бокъо я из дош гIеттаде? Хьан цIерах лув уж аьнна хатта мегаргдий? Цхьанне а цIерах лец уж. Американций цIерах лувш бий хьох уж? Китайнеи ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъе тIом мичаб, цудухьа соцабе безаш а мичаб из. Тайванерча халкъа Iаьдало цхьаккха бокъо еннаяц царна, гоминдановски кулгалхой шоаш мабарра духьал ба китайско - американски переговораштa. Американски къам — сийлахь - доккха къам да, американски халкъ даькъалча уйлаех дизза да. Цунна тIом безац. Машар даькъал бувц цо. Цхьабакъда США-н правительствон болхлошта юкъе, масала, Даллес а из санна бараш а мо бола вIаштIехьа боаца нах ба. Масала, хьаэцал шоай тIом соцабе яха хабараш. Кхетам болаш хIама дий царца?

Тайвань, Пэнхуледао, Цзиньмыньдао, Мацзудао хьа а теха, даьхе вIашагIтохар да вай 650 миллион саг волча халкъа декхар. Из Китай чура гIулакх да, кхыча мехкарча цхьанна а сага цунна юкъе эккха бокъо яц. ВIашагIкхийттача Къамий Организацен а яц Китай чурча гIулакхашта юкъе лелха бокъо.

Дерригача дунен тIара агрессораш а царна тIехьа мел латтараш а хIалак хургбола ха дукха гаьна яц. Уж цунна кIалхара боалалургбац. Бетта тIа а баха, уж лежкъача а кIалхара баргбац уж. МоастагIа кхоачача тIа а кхоачалургда вай, цигара а из эккха а лургва. Лоацца аьлча, дерригача дунен тIарча халкъа бе йоал котало. Цзиньмыньдаон форда тIа ха увттаде гIулакх дац американций, натахьа санна цар ха оттадой, цу сахьата тIом болалалургба. Е приказ дизза кхоачаш де дезаш да.

Пын Дэ — хуай, къама оборона министр. 1958 шера 13 октябре.

Советско-Иракски торгови соглашенека кулгаш яздар

БАГДАД. (ТАСС). ДоттагIал тIехь а цхьа барт кхеташ а юкъера переговораш дика чакхъялар бахьан долаш, селхан Багдаде кулгаш яздаьд СССР-аи Иракски Республиканнеи юкъе хургйолча торгови соглашенена.

Шинна а пачхьалкхенна юкъе цхьатарарча бокъонех а вIаший пайдана долча тайпара а торговли дегIаухарг хилар белгалдаьд соглашене тIа. Торговлен а кемаш лелара а дешаш дикагIа тоалургдалча тайпара тIулакх вIашийIехьдаккха лаьрхIад шинна а оагIоно. Соглашене тIа белгалдаьд шинна а пачхалкхено вIаший дIа-юха дохкаргдола товараш а царех тергдола маьхаш а.

СССР-ера Иракски Республике дIаухийтаргдолча товарашта юкъе— тайп-тайпара оборудовани, юртбоахама машинаш, тракторaш автомашинаш, Iаьржача металлай прокат, херх хьекха хьу, каьхат, медикаменташ я.

Иракски Республико Советски Союзана тергья цIекий, боамби, тха, финикаш, даьтта доаккха ги, иштта кхыдола массаза а Иракера кхахьийта товараш а.

Торгови соглашенена яздеча ханна кулгаш яздаьд СССР торгови викал Иракски Республике оттаварах долча протоколана а.

Пакистане лувца нах

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс яхача агентствон корреспондента Карачера беча хоамах, Пакистане дукха политически деятелаш лийцар, царна юкъе хьалха хинна кхо министр а халкъа хьалха хиннача партен председатель Мауляна Бхасани а ба.

Корреспондента белгалдоаккх, хьалха хиннача халкъа партен лидераш Абдул Гаффар — хани Гулям Махаммед Сайеди 11 октябре лувцар.

«Нью-Йорк таймса» корреспондента Карачера хьахойтачох, мехка тIема хьал оттарах дола закон кхоачацдеча администрацес «пачхаьхкенна духьалара болх» бар бахьан долаш цхьабола политически лидераш лувц.

КАБУЛ. (ТАСС). Укх тIеххьарча хана Пакистане хиннача гIулакхаша а пакистански Iаьдало бовзаш бола пуштуноки лидераш лувцар а бахьан долаш Афганистанерча официальни а вешта болча дуккхача а нахага уйла яйт.

Бахтар яхача агентствон корреспондентаца ше къамаьл деш Афганистана премьер-министра Мухаммед Дауда бовзаш бола пуштунски деятелаш Абдул Гаффар-хани Абдул Самад-хани лувцар чIоагIа новкъа долаш дийцар.

Пакистан. Дакке хи тIа уллача порте етта кирпишкаш йоассаяр.

Ф. ДАМНИНА фото ТАСС фотохроника.

Театральни сезон хьатIаккхоаччаш

Нохч-ГIалгIай иллейи халхареи ансамбль ший кхоалагIа программа кийчъеш я. «Асламбек Шерипов» яха илли доаккхаргда хорои солисташеи. Осмиева Хь. «Бос хоза Iайше» текстах композитора Халебекес яздаьд керда илли, хIаьта республикан заслуженни артиста ашуга А. Хамхоевс вIашагIделлад шийи «Ираз долча седкъашта кIал» яхача текстах дола илли. Кагирхоех дола лирически илли яздаьд республикан заслуженни артиста Димаев Iумара.

«Са цукха беза нохчий мохк! яха халкъа иллии «Подснежник» яха албански иллии «Солнечная Грузия» яха композитора Цинцадзе тоадаь гуржий меттала доаккха иллии да ансамбла программа юкъе.

Духхьашха доаккхаргда хоро эрсий меттала И. Дунаевске «Марш энтузиастов». нохчий меттала А. Новикова «Марш Коммунистов» яха иллеш.

Ансамбле кердача программаца дакъа лоацаш хургья нохчий халкъа инструментех йола квинтет.

Ансамбле халхара группо республикан заслуженни балетмейстера Дакашевеи Садыковеи хьалхленца «Халкъа доттагIал» яха халхар а кагирхой халхар а дергда. Керда программа кийчъеш я Октябре 41 шу дизара цIейга.

* * *

Нохч-ГIалгIай пачхаьалкхен кердача драмтеатре йолаяьй репетицеш. Театра труппаца ба хьалхагIа хинна, зрителашта бовзаш бола артисташ: НГIАССР халкъа артист Я. Зубайраев, НГIАССР заслуженни артист, режиссер Г. Батукаев, республикан заслуженни артисткаш — Г. Алиевай, А. Исаевай, артисткаш А. Ташухаджиевай, Х. Мустапаевай, кхыбараши.

Хьалха чIоагIа безам а болаш нах хьожаш хинна «Майра Кикила» яха спектакль юхаоттаеш латт. Г. Батукаев ва спектакла режиссер. Цунца цхьана Х. Ошаевс Шерипов Асламбеках язъяь пьеса а я кийчъеш. Из спектакль кийчъю, хьалхагIа Москве театральни институте нохч-гIалгIай театральни студен хьалхле лелаяьча режиссера Минаевс.

Театра творчески коллективо спектаклаш кийчъярал совгIа актерски говзал Iомаергйола занятеш а лелаергья, къамаьла техника а Iомаергья.

С. САЛАМОВ.

* * *

Кердача программах долча шоай хьалхарча концерташка кийчо еш я республикански филармонен коллектив. Цу коллективаца хьинаре дакъа лоацаш я дунен мехкашта юкъерча конкурсий лауреат йола пианистка Татьяна Гольдфарбас.

ССКП XXI-ча съезда сийна кхайкаьча «Советски музыкан кIиран» программе йоккха моттиг дIалоац филармонен коллективо кийчъеча нохч-гIалгIай музыко а. Къаьстта дика лоархIаш я программацара композитора Халебскийс язъяь йола нохч-гIалгIай халкъан произведенеш.

Цул совгIа эрсий а доазол дехьара а классически музыкеи халкъан демократически мехкашкарча композиторий музыкальни произведенеши кичъеш я филармонен симфонически оркестр. ХIаьта комсомола 40 шу дизара сийна тематически вечераш а кийчъю цу коллективо. Тайп-тайпарча темаех хургъя уж вечераш. Масала, «Комсомольций дIайха дегаш», «Хьакховдаде кулг, гаьнара доттагI» иштта кхыяраш а.

* * *

ДIадахача шерашка хинначул дикагIа кийчо яь кердача сезонага кхаьчай республикански эрсий драман М. Ю. Лермонтова цIерахча театра коллектив. ДикагIа тоаяь а керда яьккха а я театра программа укх шера.

Д. Зорина «Вечни источник» яхача 4 действех латтача халкъа драмаца хьаелл укх шера сезон театро.

С. СУЛТАНОВ.

Гурахьа зиза техад Iажашта

«Станцен Минск паровозни депо машиниста Василий Андреевич Молчана беша август бетта, бIаьсти санна, цIаьхха зиза техар «белый налив» сортах болча Iажа. ХIанз цу тIа Iажий бурилгаши дуккха зизаши да. ХIана тох Iажашта гурахьа зиза? Из письмо дахьийтар дукха ха йоаццаш Мински областен, Руденски района «Перемога» яхача колхозерча колхознико В. Вертинскес К. А. Темирязева цIерах йолча Московски юрта боахама академен профессорга юрта боахама Iилмай докторга Бенедикт Андреевич Колесниковга. Профессоро Колесниковс жоп делар:

— Iажаш, кхораш, кхыйола сомий гаьнаш цхьадолча шерашка гурахьа чIоагIа зиза техе хул.

Ховш да, хьатадоагIача шера кхачаргболча сомашта тохаш дола зиза июне—июле тохилга а, хIаьта Iа хьатIаккхачалехьа из йистедоалилга а. Иштта хулаш а я-кха из процесс. Цхьабакъда нагахьа санна ахкан юххе е гуйран юххье йокъал отте зизаш сихагIа теха доал. Нагахьа санна цул тIехьагIа (июле—августе) догIаш а делхаш, йIовхал отте, ханал хьалха тох зизаш. Иштта хьахила йиш я буралгаш а. Юххера а хьалха эттача шелало боабу бокъонца дегIа бена боаца сомаш.

Иштта сомаш ца телхийтар духьа гаьнашта бIаьстии аьхкии хий детта деза (е гаьнашта гонахьара лаьтта цамца а доаккхаш гонахьара зене йола баьцовгIаш дIаяха еза). Цу гIулакхо тIехьадоаккхаргда эшаш доаца гурахьа зизаш тохилга.

РСФСР-е эггара хьалха

РСФСР Госпланерча чхьагIар доаккхача промышленноста Центральни Iилман-тохкама лабораторен болхлошца цхьана Грозненски винзавода коллективо болх бу чхьагIарий керда тайпаш хьадара тIехьа. Урус-Мартановски района совхозашкара комсий тайпаш а, лаьтта а, Iаламан хьалаш Iома а даь чхьагIар деча специалисташа н.н. Аракчеевас, Судкашвилес, Лукьянченкос, Иноземцевс, микробиолога н. Балагуровс, биологически Iилмай кандидата нов. Чаленкос тучадаьккхар завода коллективо («Херес») марка йола чхьагIар хьаде йиш хилар.

ЧхоагIара-коньячни треста центральни лабораторе опыташ йир хересни пленка ебийташ. Цар дика хьокхамаш делар.

Продукцен керда тайпа Iомадеш белгалбаьлар купажисташ н.н. Лазареви Качерьянци. Хересовани яра процесс йистеяккхай. «ЧIоагIа Херес» яха чхьагIар дошо бос болаш грибай е каленни бIарий хулачоа тарра чам а хьаж а йолаш да. Цун чIоагIал 20 градус я. Цу маркан чхьагIара цIи тиллай Испанен къулбехьарча Херес де-ле-Фронтера яхача города цIерах. Хереса чхьагIар дунен тIа дIадайзад XVIII бIаь шерен шоллагIча ах бIаь шера.

Сийлахь-бокххача Октябра 41 шу дузаш завода коллективо лаьрхIад «Ркацители» яхача сортах йолча чхьагIара материалех Российски Федераце эггара хьалха хьадаьча «ЧIоагIача Хереса» парти арахеца.

Еза редакци!

Аз дех, сона РСФСР-а заслуженни артиста сийлен цIи яларца дувзаденна ловца а боаккхаш сога письмоши телеграммаши яхкийтача организацешкеи, нахагеи сога дег тIара доккха баркал алар.

Махьмуд Эсембаев.

Спортах дола хоамаш

Укх деношка Грозный — Урус-Мартановски район яхача маршрутах кьалха бовларгах велосипедаш хехкай Грознерча № 5 йолча ремесленни училища спортсменаша. Царца ба дика спортивни товзал йола училища дешархой Никулин, Зимин, Федько иштта кхыбараш а. ВЛКСМ 40 шу дизара хетаяьй цар из кросс.

Ленински комсомола 40 шу дизара хетаяь я укх денношка е лаьрхIа йола «Къахьегама резервай» легкоатлетий эстафета а. Эстафете дакъа лоацаш хургъя ремесленнии, строительнии, технически училищашкара ткъаьитт сборни команда. Эстафета хургья Грознен улицашка.

* * *

12-ча октябре Грознерча С. Орджоникидзе цIерахча стадионе хилар Советски Союзе «Б» класса хьалхле къувсаш хинна аргIагIа йоагIа футбольни матч. Грозненски «Тереки» астрахански «Труди» яха командаш яр цига вIашагIкхийтта хиннараш.

Грозненски футболисташка хьалхле йолаш дIадихьар из ловзар, кот а баьлар цига грозненцаш. 3 : 0 яр цар счет.

* * *

24-ча октябре денз 26-ча октябре кхаччалца Грознерча С. Орджоникидзе цIерахча стадионе хургдолаш да дикагIа болча велосипедистий вIашагIкхетар. Цига хургба Юкъерча Азереи, Эстонереи, Литвереи, Молдавереи, Белоруссереи, Азербайджанереи, Нохч - ГIалгIай АССР-реи велосипедисташ. Берригаш а 130 совгIа спортсмен хургва цига.

Къонахчули ка ялари

ЯВЛЕНКА. Къилбаседа Казахстански область, 13 октябрь. (ТАСС). Цу дийнахьа колхозий кхашка болх баьча дукхача механизаторашта 5—7 километр гаьна бIаргабайра Iаьржача кIура бIоагIа хулаш лакха урагIабаха цIера оала. Цул тIехьагIа массехк секунд яьлча усадьбан оагIонгара чIоагIа хIама эккхаш хезар царна.

«МТС нефтебазе цIи яьннай» — лаьрхIар массане а...

ХIаьта хиннар ер дар: доагар кхухьаш вола возчик Иван Чумаков Пушкина цIерахча МТС-а нефтебазе бензинах ши аьшка бешка хьал а йиза, заправка ечара массехк метр ши товр йоалла подвода дIахо яьккха дIа а оттаяь, кладовщик волча вахав. Цу ханна, дика чIоагIяьча бешкаш тIа цIера кIажараш лела яьлар. Цо чIоагIа зе дергдар: лийлхача бешкаша хIалакъергъяр дукха тоннаш доагор чудола нефтебаза.

Вахара кхерам боллашхье а Иван Чумаковеи кладовщик Андрей Кошинцевеи байдда подводанна тIабахар. Кхераеннача товраша цу сахьате кхIалтIа кхосса йиш яр подвода. Цига тIанийсбеннача плотникаша Алексея Калугинеи Георгий Гавриловичеи тIо а деш майрахоша сиха говраш дIа а яьста шоай низаца нефтебазера араяьккхар подвода. ЦIера оала доагадора Калугина кулгаш, хIаьта доагора тIадамаш кхийтта Чумакова барцкъаш лотаделар. ЦIера оала бола бешкаш тIа йола подвода нефтебазан бакашта кховзткъеи итт метр гаьна а яьккха, хIа аьнна цунна юхера уж дIабоаллашхье а бешкаш лийлхай. Советски наьха къонахчул а денал а бахьан цо дукха зе дандар. ЦIи ялара бахьан да, лерхIаш долчох, подвода тIа цхьан бахьанца аьшк вIашагIхьокхадаларах бензина параш лотаялар.

РЕДАКТОР М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккхача зале — **«Отаровх йиса жеро»**.

Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10 сахьат даьлча.

№ 1 йолча зIамига зал — **«Отаровх йиса жеро»**.

Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9 сахьат даьлча.

№ 2 йола зIамига зал—**«Са веза саг»**.

Долалу 9.30, 11.50, 2.10, 4.30, 6.50, 9.10.

№ 3 йола зIамига зал — **«Отаровх йиса жеро»**.

Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 8.15, 10.15.

«Родина»

Iан зале

«Отаровх йиса жеро».

Долалу 9, 10.45, 12.30, 2.15, 4, 7 45, 9.30.

Ахкан зале

«ТIаьда бовкъаш».

Долалу 6.30, 8.30.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23, телефонаш: редактора 2-41-23, редактора зам. 2-07-01, партийни вахара отдела 2-25-72, корректорске 2-30-91.

СФ02616. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Революцен проспект. 30/3. Заказ № 6323.